

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hóra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, szeptember 5.

Változatlan helyzet a romániai fronton.

(Nagy sikereink az oroszokkal és az olaszokkal szemben.)

Budapest, szeptember 4. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcok:

Románia elleni harcok:

Előcsapat csatározás, tüzérségi tüz. A helyzet különben változatlan.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonala:

Az oroszok éjjel-nappal folytatják erőlködésüket, hogy a szövetségesek kárpáti ellentámadását megtörjék. Számos ponton elkeseredett harcok támadtak. Az ellenség támadásait tüz, szurony és kézigranátharcokkal vertük vissza. Az oroszoknak Fundul-Moldivótól délnyugatra és a Tatar-szoros vidékén elért helyi előnyeit ellentámadásokkal nagybárra tönkre tettük. Az ellenség nagy veszteséget szenvedett. Az ellenségnek Brzezanytól délkeletre folytatott veszteségteljes támadásai sem jártak sikerrel. Egy kis árokrészert a harc még folyik.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Az ellenség Zborowtól északra, továbbá Wolhyniában, Swiniuchy és Szelwow közt, számtalan, nagy tömeg felhasználásával intézett támadásai ismételen megkísültek.

Olasz harcok:

Semmi különös esemény.

Délkeleti harcok:

Vlorától (Valona) délre az olaszok előnyomulását tökéletesen visszavertük. Az ellenség kénytelen volt a Wojusa balpartjára visszavonulni. Valamennyi állásunk újra birtokunkban van. — Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angolok és franciák véres veresége.

Dobruzsában megvert román csapatok.

Berlin, szeptember 4. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

A Somme területén tegnap reggel megkezdett angol-francia támadások nagy kiterjedésben, elkeseredett csatára vezettek. A Sommetől északra ez a csata a Beaumonttól a Sommeig terjedő, közel harminc kilométer széles harcvezetelen játszódott le. Dacára

Férfi áll az ormon . . .

Egy férfi áll az ormon, fölötte vihar süvölt, alatta tarajos hullámok szaggatják a sziklapartot. A legmagasabban áll, tehát a legtöbb szemre tekint, őt keresi, őt kérdezi.

Értjük e kérdéseket s tudjuk, hogy felelni ezekre milyen nehéz. Tudja az is mind, aki kérdezi. Tudjuk azt is, hogy aki nemzete fölött az ormon áll: vonagló szívvvel tekint le azokra, akiknek nem mindig felelhet a lelke legjobb meggyőződése szerint. Hiszen tudna ő felelni, ki tudná tártani a szívét, megtudná mutatni az eltakart sebeket és a lefojtott könyveket ő is. Meg tudná mondani, hogyha tőle függött volna magyar szívek, magyar karok örködtek volna a Kárpátok szorosai előtt, de neki nem szabad szólni semmit és nem szabad, hogy fájjon semmi, mert ő fölötte szélvész süvölt, melynek sebes szárnyai hirt vihetnének e fájdalomról arra felé, amerre az ellenség tanyázik.

Egy férfi áll az ormon és keserűen nézi az alatta tajtékzó hullámokat. Le-le szól hozzájuk, csöndesen, halkán, hogy még a fújó szél se hallja meg: — Csendesedjétek! Ertem én a ti beszédeketek, tudom, hogy nektek mi fáj, mégis arra kérlek: — Neszóljatok most . . . most ne! Ha volt valaha a világon egyetértés: tanuljuk el most mi magyarok, ha volt valaha tenni vágyó erő: szedjük össze mind és ne nézzünk most másra, se amélységbe, se a magasságba; csak oda, ahová két karunk ütni fog! Es ez az ütés rettenetes lesz és az a seb, amely nyomául ott marad, a halál kapuja. Várjátok be ezt! . . .

Oh mily rossz lehet ott állni az ormon! Embernek lenni nem szabad. A lelkeknek milyen erőssége kell ahhoz, hogy megtagadjon minden érzést, visszaszorítson minden indulatot, s bronzszoborként álljon a vihar között! Csak azért, hogy akik az ellenséges földről erre néznek, azt lássák, hogy nem fogott rajta se külellenség, se belső viszály: egy nemzet erejének rendíthetetlen hitével áll mozdulatlanul a végső ítélet közepett. Márvány arcán nincs betűje a fájdalomnak, hogy minden idegen kósza szem olvashasson róla, de mi tudjuk, hogy a bronzmell alatt egy égő magyar szív dobog, s e szív ritmusából világosan halljuk az intő szót: Vigyázzatok! Rossz csillagok járnak, isten óvja nagy veszélytől szép magyar hazánkat!

az Ancre mindkét oldalán, de különösen Tiepeváll és Posierestől északra fekvő terület ellen intézett gyakran megismételt francia rohamoknak, a Stein és Marschall báró tábornokok vezetése alatt harcoló derék csapataink megtartották állásaikat. Gyors ellentámadással visszafoglalták a Maquette majornál, Posierestől északnyugatra, átmenetileg elvesztett területet és az ellenségnek nagyon súlyos veszteségeket okoztak. Tovább keletre erős tüzérségünk az ellenséget roham állásában lefogta. Csak éjjel sikerülneki a Foureaux erdőnél előretörtni, de visszavertük. Minden eddigi löszerezpazarlást felülmuló előkészítő tüzelés után Ciuchy és a Somme között fellángolt a harc s a késő éjjeli órákig dühöngött. Kirchbach és Fusbode tábornokok vitéz csapata a teljesen szétlőtt állásba benyomult ellenséggel szemben minden talpalattnyi földet hősiességgel ellenállással védekeztek és a rohamot a második védelemi vonalban megállították. Guollement és La Foret az ellenség kezén van. A Sommetől délre, Barleauxtól délnyugatra fekvő szakasz kivételével, sikerült tüzérségünknek a francia támadások keresztül vitéletét megkísélni. A Barleauxnál támadásba kezdő orókat véresen visszavertük. A Maastól jobbra a franciáknak Dieumont és Fleury ellen megkísérelt támadásai sikertelenek maradtak. A Fouville szakadéknál az állásnak, egy a mi vonalunkba besarkaló szögletét gondos előkészítés után, az ellenségtől megtisztítottuk. Tizenegy tisztet és négyszázkilencven főnyi legénységet elfogtunk és többszörös ellentámadásokat visszavertünk.

Keleti harcok:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének:

Az oroszoknak Lucktól nyugatra és délnyugatra tegnap megismételt erőlködéseit teljes kudarccal végződtek. Zborowtól északra csapataink a visszaszerzett területet ismételt erős orosz támadások ellen megtartották.

Károly főherceg lovassági tábornok harcvonala:

Berzezanytól keletre és délkeletre áll a harc. Az oroszoknak helyenkint elért eredményeit, ellentámadással lényegükben tőlük ismét elragadtuk. Egyes árok megtisztítása folyamatban van. A Kárpátokban Zielonától délre ütközet folyik. Zabietől délnyugatra, a Neguraszakaszon és Dornavatrától északra az orosz támadások megkísültek.

Balkán hadszíntér:

Német-bolgár haderők a Duna és a Fekete tenger között sikeresen harcolva előbbre nyomultak Kozmárnál, Dobricától északnyugatra a bolgár lovasság rendetlen visszavonulásra kényszerítette a román gyalogságot. Tíz tisztet és több mint hétszáz embert elfogott. A macedon harcvonalon a heizzet változatlan. Ludendorff, első főszállásmeister.

„A kukorica vonat.”

(Olesó ellátás a menekülteknek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Legyen példája Arad, a nemes áldozatkész-ségben, minden magyar városnak! írta az Aradi Közlöny legutóbbi száma. Már is önérettel mondhatjuk, hogy ez beteljesült s megmutattuk, hogyan kell fogadni s ellátni a reánk szorultakat. De nemcsak mi mondjuk ezt, a menekültek is ugyanezt mondják rólunk.

Tökéletes semmi sincs a világon. Így itt is vannak még fogyatékoságok, amelyek azonban nem olyan természetűek, hogy rövidesen eltüntethetők ne lennének. Reméljük, hogy mire tökéletessé fejlődnek Aradon a menekültek ellátásának művészete, akkorára a központi hatalmak hadseregének vitézségéből — nem lesz többé szükség arra, hogy menekülteket fogadjunk és ellássunk. Mindenki visszatérhet majd elhagyott kedves otthonába.

A menekülő vonatokat ma már más szemmel néztük, mint néhány nappal is ezelőtt. A lázas sietségnek, készületlenségnek, fejvesztettségnek semmi nyoma. A ma beérkezett menekülő vonatonál nemcsak rend, de bizonyos rendszeresség is látható volt. Háromszékmegyének nyugati részéről és Vajdahunyadról érkezett nagyszámú menekülő. Ezek nemcsak legértékesebb dolgaikat hozhatták el, hanem butorait, lábasjóságukat, aprómarhaállományukat is. Sőt volt olyan is, aki — a léckerítését is elhozta. Feltűnt, hogy ezeken a vonatokon rendkívül sok gyermek jött: a székely istenáldás derék kis hadserege. Egyiket másikat egész bátran el lehet nevezni: a gyerekek vonatának. A délután érkezők egyikén több mint 1100 gyermek volt. Megható volt látni, amint felvillant a szemük, kipirult az arcuk s tapsra verődnek a kis kezeik, látván a régen nélkülözött kedves meleg ételeket. Aradon a gyermekek tejet és kalácsot, a felnőttek izletes székely gulyást kaptak. Mindnyájan a legnagyobb hálaival eltelten köszönték meg a felszolgáló ur-hölgyeknek, akiknek sorában ottlátuk a vöröskereszt fáradhatatlan buzgósgáú elnöknőjét Vársárhelyi Jankát és Neuman Alfréd bárónt. De ott láttuk Kintzig János és Baross Ferenc dr. főispánokat is. Mindkét főispán maga szolgálta ki a szegény-székely parasztokat. Lapunk legutóbbi számában megemlítettük, hogy a déli órákban igyekezzenek hölgyeink mennél nagyobb számban az üdítő állomás segítségére sietni, hogy a menekültek ellátása mennél gyorsabb és tökéletesebb legyen. E felhívásunknak meg is volt az eredménye, mert ma az urhölgyek egész légiója buzgólkodott és pedig teljes sikerrel. Ezzel kapcsolatban írjuk meg, hogy az üdítő állomás vezetősége arra kérte az Aradi Közlönnyt: tolmácsolja egy kérésüket a nagy közönség előtt. Szükség volna ugyanis nagyobb számú bögrére, edényre, amelyben az ételadagokat a menekülteknek fel lehetne adni a kocsikba. Akinek tehát volna nélkülözhető kisebb cserép, vagy vasedénye: szíveskedjen azt az üdítő állomás rendelkezésére bocsátani.

As aradi és aradvidéki közönség a mai

nap folyamán is fényes tanubizonyosságát adta lelkes áldozatkészégének, fájdalom, arra nincs terünk, hogy a mai viszonyok között minden adományról megemlékezhessünk, a nagyobbakat mégis szükségesnek tartjuk kiemelni. Szelezsán Aurél főnlaki görög-keleti román lelkész egy kocsis élelmiszert, sonkát, füstölt húst, szalonát stb. küldött az üdítő állomás rendelkezésére. Ugyancsak egy szekér ennivalót szállított Kutnik György vinaldujfalusi bíró; az aradi hegyi tüzérség pedig 6000 adag izletes levessel járult a közszükség enyhítéséhez.

A menekülők vonatának beérkezése után a megható jeleneteknek egész sora játszódott le, talán egy se volt annyira megindító, mint Nánassy László balázsfalvi királyi közjegyző könyves panasza. A közjegyző Murádi Almos városi hivatalnokhoz lépett, s egész testében remegve szólott:

— Uram szíveskedjenek engedélyt kérni a számomra, hogy minden Erdély felől érkező vonatot átkutathassak. Elveszett családomat keresem. Ők még hétfőn elmenekültek Balázsfalváról; én, hogy irodám értékeit megmenthessem, csak kedden indultam utnak. Azóta sem feleségemről, sem leánykámról nem hallottam hírt. Hol keressém őket? Arra kérek minden becsületes embert, aki tud valamit felőlük, hogy azt közölje velem. Addig itt maradok Aradon, míg csak valahova értük nem mehetnek. Ezt a megható kérelmet az Aradi Közlöny is magáévá teszi.

Tudósítónk beszélgetett a vajdahunyadi járásbíróval egyik tisztviselőjével aki a járásbíróval érteket hozta magával.

— Arra törekedtünk, hogy saját vagyónunk rovására is az állam tulajdonát menthessük meg. Nemcsak a járásbíróval járt el így, hanem városunk és a környék minden állami tisztviselője. Higyje meg uram, ha valamikor számba vesszük e menekülés történetét, nagyon fényes lapot kell szentelni az állami tisztviselők — szóval le sem írható — önzetlenségének és hűségének.

A háromszékiek vonatánál találkozott tudósítónk egyik nagyközség jegyzőjével, ki valóságos rikorder a menekülésben. A román hadüzenet idejében rokonai látogatáson volt a vöröstoronyi szoros közelében levő egyik kis községben. Természetesen a legnagyobb gyorsasággal kellett menekülnie s miután vonat nem állott rendelkezésére, kocsit pedig aranyért sem lehetett kapni, egy „eltulajdonított” lovon menekült el, amelyet a mezőn fogott magának. A szegény pára utközben kidőlt s ő gyalog folytatta útját. Hosszas viszontagság után érkezett meg Háromszékbe, amelynek keleti részéről akkor már szintén menekülni kellett. Családjával együtt hegyi utakon gyalog jutott el Ágostonfalvára, de meg sem pihenhetek, már indult egy vonat, amelyre felrakták őket. Ő mondta el a híres vöröstoronyi kukoricavonatnak a történetét is.

— A biz igaz uram, megismételték a gazok a trójai faló meséjét. A román állomásról bejelezték a vöröstoronyi megállóhelyre, hogy egy kukoricavonat érkezik. Ideát sejtelve sem volt senkinek a hadüzenetről s miután előző napokon is több kukoricával terhelt vonat érkezett, gyauntlanul beengedték az állomásra. Alig állt meg a mozdony, a vonatnak mind a 45 kocsijából fegyveres román katonák ugráltak ki, akik az állomás személyzetét részben elfogták, részben megsebesítették, elhurocolták sőt meg is ölték.

— Tovább utazik a jegyző ur vagy itt marad Aradon? — kérdezte tudósítónk.

— Ugy értesültem, hogy Aradon maradhatok. Ha ennek akadálya nem lenne, nagy

boldogság volna a számomra, mert feleségem és gyermekeim egészen odavannak a több napos utazástól.

— Gondoskodott-e már lakásáról, van-e Aradon rokona?

— Nincs bizony nekem senkim, de majd csak találok valahol magamnak egy szobácskát, ahol meghúzódhatom.

Nem akartuk elrontani a szegény elgyötört embernek a reményességét, noha már akkor tudtunk az aradi rendőrhatalóság fejének arról a kérelméről, melyet most lapunk útján közlünk, hogy mennyire nincs lakás Aradon; illetőleg aránylag mily kevesen ajánlottak fel a menekülők nagy számához képest lakóhelyet az aradiak. A rendőrhatalóság ezután is felkéri Arad város lakosságát, hogy a lakásoknak minden nélkülözhető helyiséget bocsássák a menekülők rendelkezésére. Nem volna szép helyes s magyarakhoz illő, ha az Aradra menekülők nem tudnának akár a legprimitív módon is elhelyezkedni közöttünk. Az áldozatkészesség ma nem érdem, hanem kötelesség! S aki napi apró kényelemről magas szempontok miatt lemondani nem tud, idézze fel emlékezetében Tatiustnak a „hazafiakról” szóló mondását: Ne akkor mutasd meg, hogy polgár vagy, mikor Róma felett derűs az ég, hanem akkor mikor a gallusok napja ragyog!

A menekültek ellátása dolgában Green Nándor főkapitányunk egy jó ötlete támadt. A főkapitány ma délután öt órára magához hívatta az aradi vendéglősök egy nagyobb csoportját s felszólította őket, hogy állapodjanak meg egymás között abban az irányban, hogy a városban elhelyezett menekültek az aradi vendéglősökben jutányos áron élelemhez jussanak. A vendéglősök rövid tanácskozás után elhatározták, hogy olesó árban menüt és havi bérletben fognak a menekülteknek élelmet adni. Az árak tekintetében a vendéglősök még ma fognak határozni s erről holnap értesítik a főkapitányt, aki azt nyomban publikálni fogja.

Az erdélyi menekültek segélyezésére Arad város főispáni hivatalába befolytak ma a következő adományok: Bozsidar György 20, özv. Mihájlovits Demeterné 10, Böhm Géza 30, özv. Fischer Richárdné 20, Weiner Margit 5, Keleti Bódogu 10, Fischer Elise 100, Rothstein Mór 20, Schenk Rudolf 20, Scholcz Róbert 10, özv. Szuparits Jánosné 4, Rosenblüh és társa 20, Buja Sándor 10, Buja Sándorné 10, Buja Sándor dr. 10, Hecht Arnold dr. 20, Hirsch Jenő 10, Szücs Károly 10, Szücs Károlyné 10, Schwarcz D. és társa 50, Cipőtőzsdé 50, Rosenthal Sámuelné 10, özv. Schillinger Józsefné 20, Benkó György 10, Reisinger Ferenc dr. 100, Gorott Jánosné 5, Brandeis Henrik 100, Varga Emília 20, Előljárók Apateleak 3 kor. és 70 fillér, K. u. K. reit. Art. Div. No. 1. Erzsztz. 110, özv. Schenk Károlyné Nagyhalmagy 20, Lannert János Pankota 100, Grossmann, Jakab dr. és neje 40, Ertterer Alajosné 10, Baschka János 10, Bereczki János 20, Mester Józsefné 16, Földes Lipót és neje 10, özv. Fényos Samu 10, özv. Weisz Endréné 30, dr. Bara Gyuláné 20, Matuschik Márton 10, özv. Mikolai Lajosné 20, Szántó Mihály és neje 20, Joanovits Sándor és neje 20, özv. Inokai Tóth Lajosné 10, Szabó Mihály dr. és neje 20, Kövér Márton 100, N. N. ügyvéd 240, Herezföldi Gyula 10, Aradi iparosok I. hat. és temetk. egyesület perselygyűjteménye 20, Az aradi cipészek bevasárló konzorciuma 29, Neumann Hermanné 20, Borlodon János 20, Neumann M. 100, Stern M. A. 20, özv. Kohn Mórné 10, Fülöp Béláné 6, Klein B. Vilmos 100, Gutzjahr Mihály 100, Stengel Andor 30, Rozsnyai család 100, Rozsnyai gyógytár személyzete 10, Marta automobilgyár 500, Marta tisztvis. 202, Bogya Zórika 10, Lészay Sándorné 30, özv. Bloch Henrikné 50, Engel Margit 8, Mencer Jakab 10, Schaffer Richárd 20, özv. Miskovits Istvánné 10, Boksán Károly 10, Fürtös Giza 10, Pozsgay Lajos dr. 40, Farkas Károly és neje 40, özv. Deimel Lajosné 100, Königsdor-

fer Gusztáv 20, Weisz Dávid 40, Korosi Janka 20, Korosi Vilma 20, Luttvák József 10, Schäffer Henrikné 20, Kemény Bertalan gyűjtőívén 20.

Aradmegye főispánjához érkezett adományok a vármegyében elhelyezett menekültek részére: Arad-csanádi egyesült vasutak 1000, Mohr Béla dr., seprősi birtokos 500, Molitóriusz Ákos Borosjenő 10, Simándán György hentes Arad 100, Borsos Béla dr. Arad 20.

Az aradi nővédelmi hivatalban a menekül-

tek részére újabban a következők adakoztak: Spitéler Iluska és Olga 10 korona, Dörner Jánosné 2 korona, Reichimerné 1 korona, Major Rezső dr. 1 korona, Urhegyi Antalné 3 korona, N. N. 5 korona, Minorita rendház 50 korona, dr. Posgay Istvánné 20 korona, Mezei Mariska 10 korona. Természetbeni adományt küldtek: Vertán Istvánné és Lineberg Károlyné ruhaneműket, melyekért hálas köszönetet mond a menekültek nevében a hivatal vezetősége.

nyomulása azonban visszavonulásra kényszerítette őket.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti: Tengeri repülőgépeink bőven bombázták Konstanz kikötő telepeit és gabonaraktárait, olajtartályait, valamint Caguj nevű orosz cirkálót és négy torpedó rombolót. Jó sikert figyeltünk meg. Az összes repülőgépek, heves tüzelés dacára, sértetlenül visszatértek.

Berlin. Genfből jelentik: A Dobruzsza határának a német-bolgár csapatok általi sikeres átlépése az entente katonai köreiből mély hatást tett. A Bukarestben és Péterváron elkészített haditerveket szükségképpen meg fogják változtatni.

Bukarest sikeres légi bombázása.

— Ivanov a román csapatok fővezére. — Konstanzát bombázták német léghajók. —

— Távirati tudósítás. —

Genf. Bukarestből jelentik: A Zeppelinek két egymást követő napon légi támadást intéztek Bukarest ellen. A román források szerint az első napi bombázás csak jelentéktelen anyagi kárt okozott. A második bombázásnál egy leány megsebesült. Részletek hiányoznak.

Genf. A Petit Parisien bukaresti jelentéseivel szemben azt jelenti, hogy a Zeppelin támadások Bukarestben meglehetősen anyagi károkat okoztak és igen sok embert megsebesítettek.

Kopenhága. Bukarestből jelentik: A romániai orosz csapatok főparancsnoka Ivanov tábornok vezérkarával megérkezett Bukarestbe. Az orosz csapatok Cernavoda-Szilistria-Giurgevo irányában fejlődnek fel. Az oroszok szerint rövidesen megütöznék a Xanthi irányából előnyomuló bolgár csapatokkal.

Pétervár. A Börsen Zeitung értesülése szerint a román katonai körök hangulatát nem befolyásolja kedvezően a monarchia csapatainak erdélyi visszavonulása. A visszavonulást logikus deffenzív taktikának magyarázzák, melynek sikeres keresztülvitelekor a monarchia és Románia közötti front áttörhetetlen acélgyűrűvé kovácsolódhatik.

Páris. Bukarestből jelentik: Román ágyunaszádok bombázták Várnát, de a török flotta közeledésének jelzése előtt vissza kellett vonulniuk.

Zürich. Repington ezredes azt írja a Times-ben, hogy Románia ép az utolsó pillanatban avatkozott bele a háborúba. Ausztria-Magyarországnak 45 hadosztálya van az orosz fronton és 27, vagy 28 az olasz fronton. Mivel az összes osztrák-magyar divíziók száma 76 és mivel Szerbiát, Montenegrót és Albániát is megszállva kell tartani, igen nehéz szerrel mehet csak a román hadüzenet előtt a román határon ált 50.000 népfelkelőnek a megfelelő számra való felemelése. Továbbá nyilvánvalónak tartja, hogy Lesieky orosz tábornok hadserege együtt fog operálni állandóan a román hadsereggel. Repington ezredes, az ismert katonai kritikus ezután egy olyan pontot említ, amely sokat foglalkoztatja Anglia hivatalos köreit. Így ír: „Románia Mannlicher-puskákkal és Krupp-féle Haubitzeikkel van felfegyverkezve. Természetesen ezeket a fegyvereket nem lehet többé osztrák-magyar és német gyárból beszerezni.“ De Repington mégis abban a helyzetben van, hogy biztosítsa, miszerint Románia, különösen az első hónapokra el van látva fegyverekkel és municióval, majd, hogy már nagyobb rendelkezések történtek tábori ágyukra

Angliában és hogy a hegyi ágyukat a Creusot-gyár fogja Romániának szállítani. Vártüzérséggel is eléggé el van látva Románia. Nehéz ágyukat pedig — „majd fog kapni.“ Végül kijelenti, Repington: „A háború kezdetén jóformán egyikünk sem volt ellátva nehéz tüzérséggel, de egyáltalán ágyuval és gránátokkal sem. Románia azonban aránylag ehhez képest jól el van látva.“

Hága. Bukarestből érkezett jelentések szerint a bolgár határmenti területeket kiürítették. A főváros megtelt menekülőkkel és ennek következtében az élelmiszerek hihetetlenül megdrágultak. Bukarest kórházai már megteltek sebesültekkel. A lakosság tehetősebb része vidékre menekült.

Basel. A hírhedté vált bukaresti koronatanács napján megjelent és ideérkezett román lapok szerint véres jelenetek játszódtak le a miniszterelnökség és az orosz követség palotája előtt. A szociálisták háború ellenes tüntetéseket rendeztek és a háborus pártiakkal összeütköztek. Revolverekkel, kövekkel és dorongokkal harcoltak egymás ellen, úgy, hogy lovasrendőrségnek és lovas katonaságnak kellett közbelépni, amely letiporta a tüntetőket és így vetett véget az utcai harcoknak. A kormány nyomban kihirdette az ostromállapotot, hogy a szociálista tüntetéseket csirájában elfojthassa.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: A román hivatalos jelentés szeptember 2-áról a következő: Az északi és az északnyugati fronton előrehaladunk. Az Allion hegyet Orsovától keletre két kilométerre, Graninát, Orsovától délre elfoglaltuk. Kilenec tisztelet, hatszáznegyvenöt embert elfogtunk. Csikszeredától délre az Aluta völgybe vezető vasutvonalat elpusztítottuk. Brassóban nagymennyiségű élelmiszert zsákmányoltunk. A déli fronton Szlisztrától ötven kilométernyire ellenséges támadást visszavertünk. Ellenséges őrsjáráshajók lőtték Giurgievót.

Hivatalos jelentés augusztus 31-éről. (Még késve érkezett). Csapatunk az északi és az északnyugati fronton minden irányban előnyomulnak. Megszállottuk Brassótól délre Tohant, Brassót, Csimenasagot. A Padonova hegyet az Orsova karánsebesi utvonalon tűz alatt tartjuk. Veszteségeink csekélyek. Eddig tizenöt tisztet és ezernyolcszáz főnyi legénységet fogtunk el. A gyimesi állomáson száz vagon árut, Berec állomáson tisztet zsákmányoltunk. Déli front: Ellenséges monitorok lőtték Viorát. Az ellenséges gyalog és lovas haderők Baravitól délre átlépték a határt. Csapatunk elő-

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Az öreg Lewy.** (Ghetto-történet az Apollóban.) A ghetto fanatikus népeinek életét sok élethűséggel és stílussal dolgozta fel a kinematográfia már több filmen, de mindezeket felülmulja „Az öreg Lewy“ című dráma, amely az őszi fiúpiac egyik leghatalmasabb ujdonsága. Természetesen az Apolló-színház ezt a nagykonceptiójú filmet is lekötötte a maga számára, mint ahogyan az őszi szezon legkiválóbb képeit megszerezte horribilis áldozatok árán. Az öreg Lewy-t szerdán és esütörtökön vetíti az Apolló-színház.

* **Premier az Apollóban.** Nagyszámú közönség gyűlt egybe ma az Apolló-színház premierére. A meglett nézőtér tetszéssel fogadta a bemutatott új képeket, amelyek egytől-egyig nívósak és érdekfeszítők. A Hamis tanu és a Szökevény a slágerei az új műsornak, de a többi apróbb képek is nagy érdeklődésre számíthatnak. A pompás műsort kedden mutatja be utoljára az Apolló.

* **A világot jelentő deszkák.** (Művészdráma az Urániában.) Ismét a budapesti bemutató előtt jóval, a színház egy teljesen új művészdrámát hozott ki, mely úgy kivétel, mint meseszöveg szempontjából egészen kiváló alkotás. Érdekes meseszöveg, lüktető drámaiság, művészi játék jellemvonásai ennek a drámanak. Benne látjuk a festett világnak ezer és ezer jellegét, melyek lehet, hogy külön-külön nem rokonszenvesek, de összhatásukban bájosak és lebilincselők. — Számosított helyek az Urániában. A szeptember 1-én kezdődött új évadban a színház igazgatósága a közönség kényelmére úgy intézkedett, hogy az esti előadásra számított jegyeket ad ki. Műtán pedig a színház a Budapesten megjelenő összes nagy szenzációkat már előre leköttötte, kénytelen volt az utalványrendszert beszűntetni. Ez évadban színe kerül: Mia May, Francesca Bertini, Erna Morena, Lotte Neumann, Asta Nilsen, Hella Moja, Talarso, Alvin Neuss sorozatok, ezenfelül a Bioskop, Union, Messter, Oliver Svenska-gyár minden jeles terméke.

* **Az aradi zenekonzervatóriumban** (Szabadság-tér 21.) a beiratások megkezdődtek. Az ének-tanszakot Eiselt Emma, a prágai zenekadémia végzett művésznője vezeti. 4397

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábori előfizetőinket, akiknek a tábori postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábori postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

Nem mondott le a görög király?

(Letöri az entente Görögországot.)

— Távirati tudósítás. —

Zürich. Athénból nem erősítik meg a király lemondásának hírének. Jellemző a forrongó helyzetre, hogy az entente nagy nyomást gyakorol, hogy a királyt lemondásra kényszerítse. A király lemondásával elhárulnának az akadályok Görögország beavatkozása előtt. A Venizelista párt is megtette az előkészületeket az orája érkezésére. Közeledik a cselekvés ideje.

Zürich. György görög herceg a Windsari Kastélyba érkezett. A herceg tudvalevőleg Pétervárott tartózkodott.

Páris. Az entente követek a görög királynak és Zaimisznak átnyújtották követeléseiket tartalmazó jegyzéküket. Követelik a központi hatalmak összes hajóinak eltávolítását a görög kikötőkből. A kormánylapok szerint az entente ellenes személyiségek eltávolítását is követelik.

Hága. A „Price Ward“ jelenti Szalonikiból: Megalakították a nemzeti védelmi bizottságot, mely egy tüzérezredből, egy lovassági ezredből, Serres Venizelista-párti képviselőjelöltből és még hét ismeretlen Venizelistából áll. Ezer csendőr felett rendelkeznek, valamennyien krétaiak és kimondott venizelisták a hegyi tüzérség parancsnoka Mazakis ezredes egész legénységével és tisztjeivel hozzájuk csatlakozott. Céljuk a bolgárok kiűzése lenne a

görög területekről. Ezenfelül tömérdek önként jelentkező is van, akiket az arzenál fegyvereivel szereltek fel. Az önként jelentkezettek macedonai hadseregként szerepelnek, a jelvényük kék-fehér karszalag. Jellemző, hogy az athéni görög hadosztály vezetésével Masaki ezredet bízták meg, aki ha Szalonikibe érkezik átveszi az ügyek vezetését.

Genf. A „Petit Parisien“-nek írják Athénból: A nemzeti védelmi bizottság proklamálta, hogy Szalonikiban átmenetileg átveszi a kormányzást. A csendőrök, a katonaság és önkéntesek felajánlották szolgálataikat az új kormányynak.

London. Venizelosz a „Times“-nek azt táviratozta, hogy a román beavatkozás lehetlenné teszi a felelős személyeknek a semlegesítés további fenntartását. Táviratában abbéli reményének ad kifejezést, hogy Görögország nem sokára csatlakozni fog régi barátaihoz.

Luganó. A „Temps“ írja: Az entente flotta megjelent Pireusz előtt, hogy bizonyítsák, miszerint a jövőben katonai műveleteiket nem gátolhatják meg a Görögországban bekövetkező események. Ez a flotta-tüntetés továbbá a központi hatalmak Szaloniki ellen indított akciójának megakadályozását célozza.

Offenziva a lábak ellen.

(Az első puska lövés a predeáli kapuban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A predeáli hős csendőrök közül megsebesülve Kolozsvárra érkezett Erős Ferenc csendőrmester, aki könnyebb sebeivel a tanítókháza-kórházban fekszik. A vitéz csendőr volt a legelső, aki a román határon fegyverrel igyekezett megvédeni a hazai földet és aki először használta fegyverét a betolakodó románok ellen. Az intelligens csiki legény a hü képét festette az orvttámadásnak.

— Még híre sem volt a románok hadüzenetének — mondja — amikor mi már meg voltunk győződve arról, hogy a hadüzenet rövid idő alatt be fog következni. Nekünk kötelességünk volt figyelni a határunkon és ebből határozottan meg tudtuk állapítani, hogy Romániában készül valami. Mi, akik nem a predeáli állomáson, hanem a határkapuban teljesítettünk szolgálatot, a holminkat már szombatn délelőtt elhoztuk a predeáli állomáson levő laktanyánkból, nehogy meglepetés érjen bennünket.

Vasárnap este a határkapunál állottam, mint őrszem. Amikor az előirt körutat megtettem, mintha valaki küldött volna, felindultam a semleges területen levő villasor felé. Napok óta foglalkoztam azzal a gondolattal, hogy a románok megtámadnak bennünket és az utóbbi napokban nem mult el egy olyan pere, hogy önkéntelenül ne gondoltam volna arra, hogy a hátam megett meg fog támadni a grancsár. Ez a gondolat önkéntelenül következett a predeáli hangulatból és ugyancsak nek a hangulatnak volt a következménye az, hogy én a semleges területre mentem cirkálni.

Fél nyolckor, amikor sötétedni kezdett, egyszerre csak szapora puska lövéseket hallot-

tam. Ebben a pillanatban kétségtelenné vált előttem, hogy a románok megtámadtak bennünket. Pár perc múlva egy tisztáson öt-hat puska grancsárt pillantottam meg, akik kuszva igyekeztek a villasor felé. Én gondolkodás nélkül beléjük löttem, mire ők is lövöldözni kezdtek. Ekkor már rengett a hegy a puska lövésektől.

Én kezdtem visszahúzódni a határkapu felé s közben két grancsár elibém került. Az egyik a puska jával hozzám ütött és a puska a gya eltört a bokámon. A bokacsontom rettenetesen fájt, alig tudtam a lábamon állani, de azért megforgattam fejem fölött a puskaamat és puskaaggal föbeütöttem az egyik grancsárt. Az elterült a földön, mire a másik futásnak eredt. Ennek utána löttem, de izgatottságomban nem találtam el.

Égő lábbal, nagy kinok között vonszoltam magamat a határkapu felé, ahol egy csendőrrel találkoztam, akinek ugyancsak a lábát ütötték meg és később egy népfelkelőt láttam, akinek szintén puska jával ütötték meg a lábát. Ugy lát-szik, a grancsárok parancsot kaptak arra, hogy lehetőleg fogják el a csendőröket, mert rövid idő alatt nagy hatást akartak elérni a beszállított foglyokkal. Ezzel magyarázható a lábak elleni offenziva.

A határkapunál találkoztam a csendőrökkel, akik magukkal vittek Felsőtömös felé. Itt már a nyolcvankettősök értesültek a románok támadásáról és felfejlődve várták a hozzájuk csatlakozó csendőröket, akikkel együtt megkezdték az ellentállást. Ezt az ellentállást a háboru legszebb haditettei közé kell sorozni. A nyolcvankettesek parancsnoka végig inspicálta a frontot és hangos szavakkal mondta:

— Fiúk, ha mind egy szálalig el is veszünk, ezt a szorost tartani kell addig, amig Brassóból el tudnak menekülni a testvéreink.

A székely fiúk lelkes éljenzéssel fogadták a parancsnok szavait és meg is állták a helyüket. Hétfő délig tartották itt a nyolcvankettősök a szorost, étlenül, szomjasan és alvás nélkül.

VÁROS ÉS MEGYE.

Visszaélés a kenyér'eladásnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Varjassy Lajos polgármester a következőket teszi közzé:

Tudomásomra jutott, hogy a legtöbb aradi sütőmester a kenyérvásárló közönséggel azt a visszaélést követi el, hogy az esetben is, ha a vásárló kevesebb kenyeret kér, mint amennyi egy kenyérgygyen grammszerint fel van tüntetve, egész kenyérgygyet, vagyis 2352 grammra kiállított kenyérgygyet követel és vesz el s ezen törvényellenes eljárással a város közönsége még azon minimális kenyér igényétől is meg van fosztva, amihez a vonatkozó kormányrendelet értelmében joga van. Figyelmeztetem ennél fogva a sütőmestereket, hogy csak amnyi grammról kiállított kenyérgygyet szabad követelniük és elfogadniuk, mint a hány gramm kenyéret a vásárlóknak tényleg kiszolgáltatnak. Visszaélések elkerülése céljából a pékek, vendéglősök és kávéosok figyelmeztetelmét felhívom epyszersmind arra is, hogy olyan kenyérgygyeket fogadhatnak el, illetve csak olyan kenyérgygyekről vághatnak le szelvényeket, melyeken a vásárlás időpontjának megfelelő kelettel ellátott érvényességi szelvény rajta van.

Annak megjegyzése mellett, hogy ezen rendelkezéssel szemben követett eljárás az 1914. évi L. t.-e. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető, felhívom a város lakosságát, hogy minden ezen téren tapasztalható visszaélést hivatalomban személyesen jelentsenek be.

Itt írjuk meg, hogy a kávéházakban és vendéglőkben kiszolgáltató kenyér mennyiségét minimalja, az árát pedig már régóta maximalta a polgármester. A kávéos és vendéglős öt dekagramm súlyu kenyéret köteles adni öt fillérért. Erre egy hatósági rendelet újból figyelmezteti az érdekelteket.

Magán ember egy városnak pénzt ad kölcsön. Pozsonyból jelentik: A városi törvényhatósági bizottság minap elhatározta, hogy a katonai átvonuló szállásberek fedezésére — amelyek a hadiállapot következtében több száz százalékkal megnövekedtek — 300,000 koronás függő kölcsönt vesz föl. A ajánlattételre felszólított pénzüntézetek mind drágák voltak. Érkezett azonban még egy ajánlat: Lanfranconi Alajos pozsonyi lakos, kőbányatulajdonosé, aki 4 és fél százalék mellett hajladó az összeget Pozsony városának kölcsön adni kötelezvény ellenében és kikötve azt, hogy az üzletből származó költségek, meg a tőkekamatadó, községi pótlék a várost terhelik. A pénzügyi szakbizottság azt javasolta a közgyűlésnek, hogy Lanfranconi ajánlatát fogadja el, mert azt kedvezőnek tartja és mert más magánembereket is sarkalni akar arra, hogy a városnak kölcsönajánlatokat tegyenek. Lanfranconi arra is kötelezte magát, hogy a kölcsönt az 1917. év végéig nem fogja felmondani. — Érdekes, hogy ez alkalommal először akar Pozsony városának egy magán ember kölcsönt nyújtani. Debrecen városánál már évekkel ezelőtt kötött magánossal kölcsönügylést és a véletlen következtében ez a Debrecennek szóló ajánlat is Pozsonyból indult ki, amennyiben a város egy előkelő lakója Benyovszky Erzsébet adott három millió koronás kölcsönt Debrecen városának.

Szemtanuk az erdélyi harcokról.

(Aradra jött fővárosi újságírók a magyar katonákról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Csodálatosak a magyar nemzet történetének utjai, mert csodálatos a magyar nép lelke is. Ős erők, ezer és ezer esztendő, tehetség és képesség tartották meg a világtörténelem számára és ha mindenki elhagyta is, ha mindenki elfordult tőle, a maga erejére támaszkodva, a maga hitében és bizalmában rendületlenül megállta a helyét. Ez az őserő most van legpompásabb kifejlődésében. Most van reá a legnagyobb szükség. Erdély bércei közt védjük Magyarországot szent földjét azzal a hittel, azzal a reménnyel, hogy a magyar nép ereje legázolja az ellent.

— Ezt a hitet, ezt a reményt hozzák magukkal azok az újságírók, akik a román hadüzenet órája óta járják az újra csataterékké avatott hegy óriásokat. Hozzák magukkal azt a lelkesedést, amelyet csakugyan tigrisekként küzdő katonáink rettenhetetlen bátorsága öntött beléjük. Hozzák magukkal és hirdetik itthon, hogy a magyar kar még acélos, a magyar szív még töretlen. Látó szemmel és ítélő aggyal járták be a csatamezőket, keresték fel hőseink állásait és csodákat beszélnek, könnyes szemmel époszokat regélnek ismét a magyar katonákról. Két budapesti nagy újságnak kiküldött tudósítója, két országos nevű hírlapíró, a Pesti Naplótól Tábori Kornél a Világtól Pili Lajos, jött ma a csaták füstjével, a harcok porával ellepetten Aradra és az Aradi Közlöny szerkesztőségében az elmondottakat összegyűjtve és összefoglalva állapíthatjuk meg, hogy a pillanatnyi csüggedést teljesen joggal válthatja fel a tökéletes bizakodás. Az ő szíves engedelmükkel írjuk meg a következőket:

— Erdélyi frontunk jobb szárnyán küzdő csapatainktól jövőnk, amelynek eseményeit Hófer az elmúlt napokban már hivatalosan is bejelentette. Amit látunk, amit eme csapatrésznünk parancsnokságának székhelyén tapasztaltunk, azt abban a rövid mondatban foglalhatjuk össze, hogy minden előkészület megtörtént és a románok előnyomulásának gátat vetettünk. Herkulesfürdőnél a harcok teljesen álló harc jellegűek. Az ezt a front-szakaszt védő legfőbb parancsnok maga jelentette ki nekünk, hogy **itt megállunk és egy tapodtat sem tud előre jönni az ellenség.** Herkules fürdő nincs a románok kezén, hanem a két tűzvonal egy része közt fekszik. Több napi itt tartózkodás közben győzdünk meg saját szemünkkel, hogy veszteségeink a legesekélyebbek, teljesen jelentéktelenek. Magyar ezredek, kemény kezek és oroszán szívek védi ezt a szakaszt és meg fogja védeni.

Époszok azok, amik szemünk előtt lejátszódtak. Öreg népfelkelők érkeztek a frontra. A vonat a főparancsnokság székhelyéig hozta őket. Hosszu utat tettek és azt hittük, hogy fáradtak lesznek. A vezérkari főnök úgy intézkedett, hogy pihenőt kapjanak, mielőtt a tűzvonalba viszik őket. A hegyekből ágyudörgés hallatszott. Tüzérségünk már működésben volt. Valósággal templomi csend az állomás körül, amikor a tiszték közlik a legénységgel, hogy bevonul a kijelölt férőhelyeire, pihenőre.

— Nem kell nekünk raszt, menjünk azonnal az oláhokra — kiáltja tiz, majd husz, majd sok száz ember. Minden összebeszélés és minden előzetes megállapodás nélkül ott a helyszínen kitörő lelkesedésből, a magyar vér melegétől felbuzdulva hangzik ez a csatakiáltás, amelynek a hangja elragadó a

amelynek az ereje magával sodró. Könny szökött a szemünkbe ennek a felejthetetlen, isteni látványnak láttára és hallatára.

— De nem is csoda, ha a magyar katona szívében felgyülemelő harag és bosszuvágy kergeti őt a román ellen. Ádáz alattomos ellenség, aki megtette azt, hogy Orsovát bombázta és mikor észrevették, hogy egy hajó polgári menekültekkel haladt fel a Dunán, rálöttek ágyúikkal erre a hajóra is. Szerencsére senkinek még a hajaszála sem görbült meg a hajón, mert valamennyi lövés rövid volt.

— Azonban még eme nagy eseményekben is észrevehető a nemezis működése. Lipter Károly vasuti főellenőr mondotta el nekünk a következő hiteles történetet. A főellenőr, aki ennek a fontos délvidéki földrésznek vasuti forgalmát irányítja, éjjel-nappal a vonalon van és így saját szemével látja azt, amit az egész ország a háboru két esztendeje alatt nem győz eléggé bámulni és csodálattal elismerni. A magyar vasutas kiválóságát és hősiességét.

— A Herkulesfürdői vasuti állomás személynete nem mozdult helyéről mindaddig, míg az utolsó menekült el nem szállították. Nehéz kötelességük teljesítése után valamennyien eljöttek Herkulesről, csak egy Albi nevű román nemzetiségű váltóór maradt vissza és elbujt egy váltóházban. A román ágyúk rövidesen kezdtek magukat belőni a vasutvonalra és az első találat a váltóházat érte és az épülettel együtt ott pusztult el a váltóór is.

— A menekülők százaival találkoztunk a Temesvár felé vezető úton, köztük egy régi, jó ismerősünkkel Koslescu Mihály dunaórhegyi román esperessel.

Családjával együtt szállt fel az egyik állomáson a menekülők vonatára. Beszélgetésbe eredtünk vele és megkérdeztük, hogy talán azért hagyja el lakóhelyét, mert a románok még a papokat sem kímélik?

— Azt nem tudom, hogy mit csinálnak a papokkal — felelte ő, természetesen magyarul, — de azt tudom, hogy engem Magyar Gábor a szegedi plarista gimnázium igazgatója nevelt és én nem kérek a feiszabadítókból.

— A román esperes eme nagyszerű kijelentését fényesen illusztrálhatja az a harcmodor, amelyet a román hadsereg minden népjogot és kultúrát meggyalázóan követ. A csernahévízi esendörkülönitmény hat tagból álló egyik őrsze előrsi szolgálatra volt kiküldve. Nem lehet már ujat írni, vagy mondani a magyar esendőrség viselkedéséről ebben a háboruban, csak a tényt kell konstatálni ismét és ujonnan, hogy a magyar esendőrség minden tagja valódi Leonidásként védte a magyar Termopileket. Sokszoros túlerővel szemben is sokáig tarták feltartóztatni a csernahévíziek egy erős román osztagot és miután feladatukat megoldották, kezdtek visszavonulni. Egyik bajtársukat eközben egy ellenséges golyó érte a lábcsarján. Az utánuk nyomuló románok három lépésnyire megközelítve a sebesülten fekvő hőst, sortűzet adtak rá. Ennél galádabb eljárást még a tarkoknál sem találhatunk. A háboru első pillanataiban játszódott le benn valahol a havasok közti szorosokban ez a humoros epizód:

A románok orvítamadásával szemben kétszületlen határőrvédőinket legtöbb helyen meglepte az áruló fajzat, amely még a háboru megelőző óráiban is átjárt a magyar végekre és ott együtt basátozott a mieinkkel. A Mlész

határközségben egy kis különitmény őrizte a havasokon átvezető utat. Egy esendőr, egy pénzügyőr és nyolc debreceni népfelkelő voltak a tagjai, akik a román gránicsároktól egy nappal előbb értesültek már, hogy Románia meg fog bennünket támadni. A kis csapat elhatározta, hogy a hadüzenet előtt néhány órával megzavarja a gránicsárokat. Haditanácsot ültek, amelyben a esendőr a direkt megrohanást tanácsolta, míg a pénzügyőr a román vámház levegőbe röptetését proponálta. A debreceni népfelkelők egész különleges taktikával fogással óhajtották a háboruszkodást megkezdeni.

— Minthogy minden háboru rekvirálással kezdődik, elhatározták, hogy mindenképp el fogják hozni a mlessi havasok legelőiről a jó kővére hizott körülbelül 1700 darab juhott és 40 darab lovat és elfogják a gránicsárokat, hogy legyen, aki ezt a értékes zsákmányt elhajtsa oda, ahova kell. A tervet végre is hajtották. Esendőrparancsnokuk rábeszélésére annyit változtatnak rajta, hogy előbb a gránicsárokat kerítették kézre, azután pedig a hadizsákmányul kiszemelt áldozatokat hajtották le a Boboltin-hegyről.

Tanácskozik az ellenzék

Budapesti táviratozza tudósítónk:

Budapestről táviratozza tudósítónk: A főrendiház legutóbbi ülésének méltóságos, nyugodt lefolyása, a nemzeti léleknek az a komor dobbanása, amely Széchenyi Aladár gróf szavaiban és a miniszterelnök válaszában is kifejezésre jutott, mély hatást tett minden politikai körben. Az ellenzék kérdi: mi értelme volna ily körülmények között a képviselőház elnapolásának, amikor a főrendiház ülése már jelzője volt annak a magatartásnak, amelyet az ellenzék a nemzeti veszedelemben tanusítani szándékozik? Es erre a munkapártban egyetértően ráhagyják: Ha valóban a képviselőházi ellenzék magatartása hasonlatos lesz a főrendiházéhoz: akkor valóban nem merülhetne föl a szüksége a Ház elnapolásának. A munkapártból vett értesülésünk tehát abban foglalható össze, hogy a kormány csak a végső szükség esetén, ha az ellenzék egyik-másik része nyilván demonstrálná ezt a szükséglet, nyulna hozzá az elnapolás rendszabályához. Ez a kérdés beható eszmecsere tárgya volt a munkapárt körében. De a beszélgetés legfőbb anyagául természetes a román betörés körülményei és a várható fejlemények szolgáltak. Egy nagy csoport képviselő vette körül Tisza István gróf miniszterelnököt s a kérdések egész raja hallatszott. A miniszterelnök mindenekre megnyugtató választ adott. A román betörés megakadt s az orvítamadók mihamarább megfogják érezni fegyvereink sújtó, fenytő erejét. A menekültekről a legmelegebb odaadással történik gondoskodás.

Budapestről táviratozza tudósítónk: Apponyi Albert gróf, Károlyi Mihály gróf, Zichy Aladár gróf, Rakovszky István, Vázsonyi Vilmos, ezenkívül Sztéryni József, Windischgraetz Lajos herceg, Tóth János, ma délelőtt hosszabban tanácskoztak Andrássy Gyula gróffal, a holnapi parlamenti ülés dolgában. Elhatározták, hogy napirend előtti felszólalásukban kifejtik véleményüket Czernin gróf követnek bukaresti szerepléséről, valamint sürgetni fogják a külügyminiszter felelősségre vonását tájékoztatásáért a román kérdésben. Támadni fogják továbbá a kormányt Erdély megvédésének és kiűrtésének kérdésében történt mulasztásokat.

Ferdinánd király és Busche német követ beszélgetése.

(A román királyné erőszakolta ki a hadüzenetet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A világtörténelemnek lesz a kötelessége, hogy Bratianu román miniszterelnök részére egy külön jelzöt találjon ki. Az emberi gazságnak és aljasságnak, a megbizhatatlanságnak és a becstelenségnek annyi változata, olyan skálája van abban, ami Románia eme tagadhatatlanul nagyreszt, de romlottlelkű államférfiának emberi és politikai jellemrajzát alkotja, hogy ma még meg sem lehet mérni. Egyedül Bratianut kell felelőssé tenni mindazért a sok vérért, könnyért, pusztulásért és szenvedésért, ami a világra újból reáskadt.

Ferdinánd király szerepe a világháborúnak ebben az új fordulatában mind a mai napig rejtélyes. Nem érthető meg, mi történhetett Bukarestben, aminek ez a hadüzenet lett a csattanója. Nem akarjuk diplomáciánkat sem bántani, sem védeni. Csak az érthetetlen tények egy teljesen hiteles kis részét írjuk meg.

Busche, a német nagykövet, gyakori vendége volt Mikes Armin gróf brassói főispánnak. A hadüzenet előtti napokban is Brassóban volt a grófnál. Természetes, hogy a legaktuálisabb kérdés, Románia magatartása került szóba.

Sinajában voltam a román királynál néhány órával ezelőtt — mondotta a német követ — és megkérdeztem, mit tegyenek a németek, látva a háborús készülődést?

— A németek csak akkor fognak távozni Bukarestből, ha én is elhagyom Romániát — válaszolta a király. Remélem, ez megnyugtatja önt.

Busche megnyugodott. A király természetesen nem hagyta el Romániát.

Más forrásból a következőképp rajzolják meg a román király helyzetét a román politikában.

— Kétségtelen tény, hogy Ferdinánd király teljesen befolyás és elhatározás nélkül állott. Romániában tulajdonképpen Take Jonesku és Filipesku kormányoztak a királynéval együtt, aki állandó összeköttetésben állott az orosz, francia, angol udvarral, levelezett, informálódott, sőt egy-egy ízben személyesen járt ki Párisban és Londonban. Ezenkívül módot talált a királyné arra is, hogy a bukaresti diplomácia legtöbb tényezőjével közvetlen érintkezést tartson fenn.

— Az utolsó hónapokban a román sajtó egyre élesebben támadta a királyt és különösen az Adeverul, amelyről köztudomású, hogy közel áll a királynéhoz. Egyik legutóbbi számában a lap egy karikatúrát közölt, amely a királyt, mint egiptomi sphinxet nagy szivarral a szájában ábrázolja. (A király tudniillik szenvedélyes dohányos és jóformán egyetlen passziója a szivar.) A karikatura főlé a román jelmondat volt írva: „Semmit Isten nélkül” és a semmi (nihill) szó ép a király fejére került. Egész Bukarest nevetett a torzképen, amely csak egyik apró eszköze volt annak a nagy agitációnak, amelyet a ruszofilek folytattak, hogy a konzervatívokat letörjék és a királyt, aki a háborútól különben is csak gyöngeségből vonakodott, belekényszerítsék a hadüzenetbe.

— Jonesku és Filipesku a háború alatt ismételen volt ki Párisban és Pétervárott és régi román politikai szokás szerint olyan obligátokat vállaltak Románia nevében, amelyekre semmiféle felhatalmazásuk nem volt és nem lehetett. Ezeket a kötelezettségeket, az ország

közvéleményére való hivatkozással, elfogadtatták a kormánnyal és a királlyal, úgy hogy a vasárnapi koronatanács már bevezetett tényeket zankcionált. A Bratianu kormány az utóbbi hetekben már teljes egyetértésben járt el Joneskuval és Filipeskuval, akik a királynéval együtt kidolgozták az egész diplomáciai haditervet, amellyel átadni tudták a központi hatalmak képviselőit és a hadüzenetet meglepetészerűen tudták világgá dobni.

— A király a koronatanácsban egyáltalán nem hagyta szóhoz jutni az aggodalmaskodókat, hanem — terv szerint — közölte a megkötött szerződéseket, s a mozgósítás és a hadüzenet elrendelését. A hadüzenet szövege már napok előtt elkészült és orosz, francia és angol kormány birtokában volt. A bukaresti lapok szombat éjjel megkapták az ordert, hogy készítsék elő a közönséget a háborúra, vasárnap reggel korlátolt terjedelemben jelentek meg és bejelentették a posta és vasúti forgalom redukcióját.

— A legsiralmasabb az egészben a tehetetlen román király szerepe: a királyné irányította a román politikát, tárgyalt és megállapodott az ellenséges hatalmak képviselőivel és nyíltan hangoztatta ruszofil érzelmeit, mialatt a kormány kifelé játszotta az ártatlan semlegest. Ma sem ünneplik Ferdinándot Bukarestben, hanem csak a királyt.

Cholnoky Jenő megnyugtatja az erdélyi közvéleményt.

(Minden tervszerűen történik.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Cholnoky Jenő dr. kolozsvári egyetemi tanár, aki a hadihelyzetről annak idején Aradon a Kölcsey Egyesületben tett nagyérdemű, a bekövetkezett hadiesemények által igazolt nyilatkozatokat, a következőkben nyilatkozott egy kolozsvári újságíró előtt:

— A közvélemény nyugtalan s nyugtalan-sága érthető is. Nézzünk a dolgok mélyére, mi is az a borzasztó dolog, ami történt? Ahhoz az időhöz érkeztünk el, amikor leszámolhatunk végre Romániával. A székelyek és szászok élete exponált helyükön mindig ettől a veszedelemtől függött. Most ott állunk, hogy örökre megszüntethetjük ezt a Damokles kardként fejkünk fölött levő veszedelmet. Kár, hogy nem előbb kezdtük el a leszámolást, de félünk kellett a német természet gyöngeségétől, amely esetben Románia kiségethetett volna. Ezért kiméltük. Miután azonban a német természet kitérő, nem szorultunk rá Romániára. Bátran és határozottan állíthatom, hogy az erdélyi hadműveletek tervszerűen történtek. Sajnos, a nekünk legkedvesebb székely nép, a gyönyörű Brassó sokat szenved legocsmányább ellenségeinktől, de ezen az operáción keresztül kell esnünk. Mert nem arról van szó, hogy a románokat az erdélyi határokon feltartóztassuk, mert ezzel veszélyeztetnők Konstantinápolyt, s az egész háború sorsát, hanem arról, hogy Romániát letöröljük a térképről.

— Meg vagyok győződve arról, hogy mindaz, ami történt, Hindenburg tudtával, talán az ő eszméje szerint történt. Szomorú, hogy mintegy százezer magyar ember vándorbotot vett a kezébe, minden részvétünk a székelységé. Gondoljunk azonban arra, hogy Len-

gyelországban má öt millió menekültet küldtünk Oroszország nyakára. Férfias erővel kell fogadnunk azt a megpróbáltatást, amelyet a sors ránk mért, hiszem, hogy nem lesz tartós ez a kálváriajárás.

— Ami Kolozsvárt illeti, az itteni polgárságnak semmi oka sincs a nyugtalanságra. Kolozsvár abszolút nincsen fenyegetve. Semmivel sincs, rosszabb helyzetben Kolozsvár, mint az oroszok kárpáti betörése alkalmával, sőt a veszedelem lényegesen kisebb. A mostani ellenséges erő viszonylagos nagysága nem is hasonlítható ahhoz az óriási tulerőhöz, amelyet a kárpáti offenzíva idején feltartóztattunk és megsemmisítettünk.

Hamis kártyás-e Áts Miklós?

(A honvéd főtörvényszék új főtárgyalást rendelt el.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ez év május első napjaiban az „Aradi Közlöny” ismertette egy bűnpert, amelynek egy, a harcérrel fényes kitüntetésekkel hazatért vitéz főhadnagy, Áts Miklós volt a szerencsétlen hőse. Súlyos vád nehezedett a fonák helyzetbe került főhadnagra, akit azzal vádoltak, hogy a hadszerencséjének mellett szenvedélyesen üzte a harcérrel a kártyajátékot is, ezen a téren azonban már nem vitézséggel, hanem jegyzett kártyával toldotta, korrigálta meg a szerencsét.

Áts főhadnagy tavaly decemberben a harcérrel hazajött és Désen a kaszinóban folytatta a makaó-játékot, következetes szerencséjével és nyerési eséllyel. A szenvedélyes kártyás főhadnagy január 9-én Désen, a Hungaria-szálloda 18-as számú szobájában Hirschfeld Jenő ügyvéd dr. és Bielikozky főhadnagy társaságában játszott makaót. A szerencse valósággal üldözte és a partnerek letörve káltak fel a zöld asztal mellől. A játék befejezése után Hirschfeld dr. zsebre vágta a kártyacsomagot, amely corpus delictije lett az Áts ellen megindított bűnvádi eljárásnak. A vád szerint a kártyacsomag minden lapja jegyzett volt, a hátsó lapok színük szerint vörös, vagy zöld tintával, apró csillagocskákkal voltak megjelölve.

Négy napig tárgyalta a kolozsvári honvéd hadosztálybírósa a hamis kártyázással vádolt főhadnagy bűnpertét. Súlyosan terhelt és enyhén mentő tanúk sorakoztak fel a monstre bűnpert folyamán. Valami különös elfogultság és végzet állította sötét világításba Áts főhadnagy ügyét a tárgyalások és a tanú kihallgatások rendjén, ugyanarra, hogy a látszat, a bizonyítékok, a bűnössége mellett vallottak és bármily rendületlenül hangoztatta a főhadnagy ártatlanságát és bármily logikusan csoportosította a védő érveit, a hadbírósa Áts főhadnagyt bűnösnek mondotta ki és ezért a tisztikarból való elbocsátásra, a signum laudis és a katonai érdemkereszt elvételére, a vaskereszt viselésének eltüntetésére és másfél évi börtönrre ítélte.

Az ítélet ellen a vádlott és a védő semmiségi panaszt jelentett be.

A legfelsőbb honvéd törvényszék péntek délelőtt tárgyalta Balás György tábornok elnöke mellett Áts főhadnagy ügyét. Takács ezredes előadó ismertette az ügyet, amely után Szentirmai dr. hadbíró százados, a koronaügyészség képviselője bejelentette, hogy a vádat fentartja. Aush Jenő dr. védő alaki szabálytalanságokra és anyagi jogsértésekre alapította semmiségi panaszát. A főtörvényszék az alaki szabálytalanságot megállapította, a hadbírósa ítéletét megsemmisítette, s új tárgyalás megtartását rendelte el.

Megtalálta a szüleit a tábornokné.

(Menekültek regényes találkozására Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradon átutazott menekültek életéből való ez a nem mindennapos két történet. Az egyiknek szereplője egy tábornok anyósa és apósa, Bock Viktor és a felesége, akik múlt hó 28-ika óta tartózkodtak Aradon egy ugynevezett menekült tömeglakásban. Az öreg és rendkívül szerény házaspár a menekültek legelső vonatával rohogott el a románok által veszedelem hirtelen Pozsonyban lakó leányához eljutott, férjével együtt Budapestre utazott és felkutatták az egész fővárost, hogy megtalálják a menekülő szülőket. Azonban minden fáradozásuk hiábavalónak bizonyult. Erre Déva és Budapest között minden nagyobb állomáshelyre táviratot menesztettek, megtudakolandó: nem érkezett-e oda a Bock házaspár? Arad is megkapta az értesítést és a rendőrség a katonai hatóságokkal egyetemben az egész várost átkutatva, míg végre tegnap este az Erzsébet-utca 11. szám alatt levő menekült tömeglakás egyik kis helyiségében rátaláltak Bock Viktorra és feleségére. Arra a kérdésre, hogy miért nem jöttek be valamelyik szállodába és miért húzták meg magukat a nagy tömeg között, ezt az egyszerű magyarázatot adták:

— Most háború van és tudjuk, a menekülteknek ilyenkor szenvedés a sorsuk. Mi megadtuk magunkat a sorsnak és vártuk, hogy jönjen, aki tábornok, jelentkezni fog értünk. Nem aggasztott bennünket az, hogy finom fehér ágynemű helyett egyszerű matracra kellett napokon át az időt tölteni. Tudtuk, hogy nem tarthat sokáig és jól számítottunk, mert mindössze öt napig kellett a tömeglakás levegőjét szívnunk.

Az érdekes öreg házaspárt a mai napon továbbküldték Budapest felé, ahol leányuk és vejük szeretettel várja őket.

A másik eset Jókai tollára illő romantikus történet, amilyent csak a háború véres vihara szülhet. Az esemény végső akkordja az aradi vasúti állomáson játszódott le. Itt találkozott két régi jóbarát, akik évtizedek adáz gyűlölete után nyújtottak egymásnak testvéri jobbot.

Brassóban lakott a Stéger család, amelynek feltűnő szépségű leányába, Helénbe igen sokan szerelmesek voltak. A legkomolyabb két udvarló Kleisch Bernát és Brets Ferdinánd volt. Az előbbi magánhivatalnok, az utóbbi pedig a vasutnál teljesített szolgálatot. A szép leány szíve Kleisch felé hajlott és 10 évvel ezelőtt feleségül is vette s ma már két szép gyönyörű gyermekük van. Brets csak nehezen tudott beletörődni a változhatatlanba; sangvinikus természetű léte szerencsés riválisát szavakkal többször inzultálta és emiatt két alkalommal párbajt is vívott, amelyeknél mindketten könnyű sérülést szenvedtek. A haragosok a párbaj után sem békültek ki és abban a városrészben, ahol laktak mindenki azt hitte, hogy egyszer még végső leszámolásra kerül a sor közöttük. Ez évben, a házasság 10-ik esztendejében, a harag és gyűlölet épolty erősen tombolt közöttük, mint az esküvő hónapjában. Másfél évvel ezelőtt besorozták a férjet, aki szomorú szívvel hagyta ott hitvesét. Az Aradhoz közel levő Békéscsabán teljesít most szolgálatot. Egész idő alatt folyton érdeklődött levélileg a feleségénél, vajon a volt udvarló nem viselkedik-e folakodó módon, az asszonyka azonban mindig megnyugtató választ adott. A román hadüzenet híre rettenetes hatással volt a Békéscsabán állomásozó férjre. Engedélyt

kapott parancsnokságtól, hogy családját felkutatására induljon. Aradra érkezvén, azonnal érdeklődött: hogyan lehetne hirtelen megszerezni családjáról. Azt a választ kapta, hogy Arad az első nagyobb stáció, ahol a brassóiak megállapodhatnak, tehát várjon nyugodtan Aradon, mert mindennap megérkezhetik a családját, a mennyiben nem került román fogságba. Elképzelhető a férj rettenetes lelkiállapota. Szerda óta tartózkodik Aradon és ugyszólván éjjelnappal a vasutnál cirkál, hogy elfoghaassa esetleg ideérkező családját.

Ma délelőtt végre a boldogságtól túladó arccal pillantotta meg feleségét az egyik vasúti kocsiban. Örömmel rohant feléje, azonban hirtelen haragosan tántorodott vissza, mert mellette látta legnagyobb ellenségüket, Brets-et.

— Hogy kerül hozzád ez az ember? — kérdezte a férj dühösen.

A hosszú utazástól megtört asszonyka panaszos hangon szólt:

— Ne haragudj rám és ne gyűlöld őt többet, neki köszönheted, hogy engem és gyermekeinket viszontlátod. Ő mentette meg az életünket. Én ugyanis nem hittem abban, hogy a románok elfoglalhatják Brassót és ezért vonakodtam a városból távozni. Kedden tűz ütött ki a házukban; már ekkor kevés ismerősünk tartózkodott Brassóban, közöttük volt azonban Brets ur is, aki az utcánkban lakó rokonainak elszállításával foglalkozott, amikor látta, hogy a tűz pillanatok alatt elborította házukat. Élete kockáztatásával berohant a lángok között és kimentett engem és gyermekeinket s mentés közben ő is megsérült és az én hajam is megperzselődött.

Az asszony azután levette kendőjét, a mire a férj volt ellensége felé nyújtotta jobbát. Brets a könyektől meghatottan engedte, hogy egykori riválisa testvéri melegséggel szorítsa meg a lángoktól összeégetett kezét.

Szeben vármegye — Zomborban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az erdélyi menekültek közül talán elsőnek érkezett Aradra Szeben vármegye törvényhatóságának tisztviselői kara, élén Fabricius Lajos alispánnal. A megye tisztviselői részére Arad vármegye vezetősége, a megyei árvaszék első emeletén hivatalos helyiséget rendezett be és a szebeni urak itt végezték megyéjük ügyeit a mai napig. Ma reggel aztán Fabricius alispán telefonértesítést kapott Budapestről a belügyminisztériumtól, hogy tisztviselőivel a legközelebb induló vonattal utazzék Zomborba. A teadélet alapján a szebeni törvényhatóság vezetősége már holnap reggel elhagyja Aradot, hogy új állomáshelyre utazzék. Munkatársunk a szebeniek távozása alkalmából beszélgetett Herbert Gusztáv szebenmegyei főjegyzővel, aki a szebeniek aradi tapasztalatairól a következőket mondotta el:

— Szebenvármegye elmenekült közönsége tudvalevőleg Zomborban és Bácsbodrogmegyében nyert elhelyezést. Epen ezért utazunk Zomborba, hogy ezeket a napokat is közönségünk körében töltsük.

— Ezekből a nem épen kellemes napokból talán az a rövid idő volt legkellemesebb nekünk nézve, melyet itt Aradon töltöttünk. Ugy az alispán ur. miat törvényhatóságunk minden

egy Aradon tartózkodó tagja a legnagyobb elragadtatással beszél arról a fogadtatásról, melyben mindnyájunknak része volt. Kérem tolmácsolja mindannyiunk nevében hálás, meleg köszönetünket azért a fogadtatásért és gondoskodásért, melyet úgy a hatóság, mint a közönség részéről szerencsénk volt élvezni.

Fegyelmi eljárás egy politizáló ezredes ellen.

— Sveic nem akar a háborúba keveredni. —

Távirati tudósítás.

Zürich. A sveici szövetség tanács megbizta Vihé tábornokot, a sveici hadsereg parancsnokát, hogy a Waadt-ländische hadosztály parancsnoka, Mirqis de Lois ezredes ellen indítsa meg a fegyelmi eljárást és vonja őt felelősségre, mert az ezredes politikai vitákba elegyedett. Az ezredes ugyanis egy cikket írt egy német lapba, amelyben azt állítja a sveiciakról, hogy azok a becsületérzés és a nemzeti büszkeség érzelmeit nem tisztelték eléggé, sőt a „gyáva“ szót is használta. Az ezredes ezt a cikket válaszul írta a lapban megjelent egy cikkre, amelyben az volt megírva, hogy Sveic a szomszédjaival folytatott gazdasági tárgyalások alkalmával nagyon „puhának“ mutatkozott és hogy az örökös Canossajárás nem a megfelelő védekezési módszer. A cikkirő azt is állította, hogy sokkal bátrabban is fel lehetett volna használni a már meglévő haderőt. Lois ezredesnek, a cikket helyeslő temperamentumos válasza, nagy feltűnést keltett az egész országban.

A *Neue Züricher Zeitung* azt állapította meg az ezredes irásából, hogy Svájcban egy háborús párt van keletkezében. A kormány is úgy találta, hogy az ezredes szavai veszélyeztetik Svájc politikai és katonai nyugalma, és ezért elrendelte a fegyelmi eljárást az ezredes ellen. Vasárnap a svájci nagy városokban a szocialisták a világháború ellen gyűléseket tartottak. A szövetség tanács felkérte a kantonok kormányait, hogy tiltsa meg az utcai tüntetéseket, és csak ott adjon engedélyt a gyűlésekre, ahol a nyugalmat is biztosítani lehet.

„Legborzasztóbb“ légi támadás London ellen.

— Távirati tudósítás. —

Berlin, szeptember 4. (Hivatalos.) Szeptember 3-ikára virradó éjjel hadi és tengerészeti hajóink megtámadták London várost. A megfigyelés szerint jó eredménnyel. Egyik léghajónk az ellenséges tűzbe zuhant. Flottaparancsnokság.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Szeptember 3-ára virradó éjjel London várat, a Cytit és, a város északnyugati részét négy órán keresztül bombáztuk. Számos tűzvészt és házbeomlást észleltünk. Norvichnál gyártelepeket, erődítményeket, ezenfelül Oxfordot, Charwicht, Bostont és Humbertteredményesen bombáztuk. Nottinghamban katonai gyártelepeket bombáztunk. Londonban nagy felkészültséggel fogadták a támadást. Egyetlen repülőgépet nem kevesebb mint tizennyolc fényszóróval világítottak meg.

Amsterdam. Amelandból jelentik: Tizenegy Zeppelint láttak nyugati irányba repülni.

London. A Reuter-ügynökség jelenti: A legutóbbi légi támadás kö-

vetkezéskor egy férfi és egy nő meghalt, tizenegyen megsebesültek. Két vízvezetékcső megrepedt, nagyszámu lakóház megrongálódott és több gázgyárban tűz támadt. Katonai kár nincs.

London. Hivatalos jelentés: *Éjjel tizenhárom léghajó a legborzasztóbb támadást intézte Anglia ellen.* A cél London és a midlandi iparközpontok voltak. Csúpan háromnak sikerült azonban elérni e London, melyekre ágyuink tüzeltek. A léghajók egyike lángba borult s roncsként Cuflexnél lehullott. A másik kettőt elűztük, mielőtt a város középpontját elérték volna. Nagyobb számu bombák csúpan a keleti és a délkeleti grófságokra hullottak. Az áldozatok száma még ismeretlen.

HIREK

Eredménytelen a Duna-konferencia.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: A két napra tervezett Duna-konferencia ma délben egyetlen egy üléssel véget ért, mivel Weisskirchner bécsi polgármester az előértekezleten kijelentette, hogyha a plénumban javasolják Budapestet a konferencia székhelyéül, a Duna-kereskedelmi központjával, kénytelen lesz ellenjavaslatot benyújtani és Bécsot ajánlani.

A vezetőség nem akarta a konferenciát heves vitákkal megzavartatni és elhatározta, hogy e kérdésben nem fognak most dönteni és majd a magyar-osztrák kormányok fogják később eldönteni, hogy melyik főváros legyen a Duna-konferencia székhelye és a Duna hajózás központja. A jelen levő német delegátusok azt hangoztatták, hogy Budapestet földrajzi és politikai fekvésénél és helyzeténél fogva sokkal alkalmasabbnak tartják Bécsnél.

A konferencia befejezése után a főváros megvendégelte a résztvevőket, akik később megsejmeltek Budapest nevezetességeit. Ebédkor Held regensburgi delegátus az erdélyi menekültek részére tetemes összeget gyűjtött.

LEGUJAB.

Reggel 3 órakor érkezett jelentés.

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti szeptember 3-áról: Görögország egész terjedelmükben elfogadta az entente-követeléseket. A posta- és táviróintézmények ellenőrzése tegnap megkezdődött.

Genf. A Socolonak jelenti Athénból: Még ha Venizelos kormányra is jutna, sem avatkozhatnak be Görögország rögtön a háborúba. A király kételkedik az entente győzelmében és a hadsereg vezetői idegenkednek Románia háborús példájának követésétől.

Athén. A román követ igen gyakran tárgyal Zaimis miniszterelnökkel, a bukaresti görög követ Porumbaru román külügyminiszterrel folytat tárgyalásokat.

Genf. A bilbanoi sport egyesület felavatási ünnepélyén Alfonso spanyol király beszédet mondott. Beszédében hangsúlyozta, hogy Spanyolországnak valamennyi hadviselő állammal barátságos viszonyt kell fenntartani, mégis fel kell az országnak készülnie, nehogy hirtelen válságba kerülve, készületlenek legyenek.

Bécs. Varsóból jelentik: Vasárnap a lengyel önállóság híveinek egyesülete gyűlést tartott a román hadüzenet által teremtett helyzet megbeszélése céljából. A gyűlésen ötezer résztvevő volt. A résztvevők határozati javaslatot fogadtak el, amelyben hangoztatják, hogy Oroszország a lengyel államiaságnak a legkérelhetetlenebb ellensége és ezért ellene eiszántan harcolnak és elhatározták, hogy Tisza István gróf miniszterelnöknek sürgönyileg fejezik ki rokonérzésüket, a Románia által fenyegetett Magyarország iránt.

— Hazai románok hűsége. Nagyenyedről jelentik: A balázsfalvi egyházmegye papjai és hívei hűségükéről és ragaszkodásukról manifesztumot nyújtottak át a főispánnak azzal a kéréssel, hogy azt Tisza István gróf miniszterelnökhöz továbbítsa.

— A vonatok indulását megmondja a telefon központ. Az Aradi Közlöny ma reggeli számában kifejezett óhaját az aradi vasút és posta vezetősége elismerésre kötelező előzékenységgel teljesítette. Holnaptól kezdve a telefon központban megtudható az Aradra érkező és innen induló vonatok pontos ideje, a késés mennyisége. A közönség érdekeit szolgáló eme intézkedésért köszönet illeti a gyors és előzékeny elintézéshez hozzájárult köröket.

— Elrendelték Kolozsvárt a statáriumot. Kolozsvárról jelentik: A mai nap folyamán Kolozsvár és Kolozs megye területére életbeléptették a statáriumot. Betegh Miklós kormánybiztos kijelentette, hogy a polgári élet normális lefolyását nem nyirbálják meg a rendkívüli intézkedések, azonban a véderő elleni és más bűncselekmények statárialiter fognak megtoroltni. Holnap kifüggesztik az erre vonatkozó hirdetményeket, amelyek minden irányban tájékoztatják a közönséget.

— Nagyszombati ifjak felvétele az ottani hadapród iskolába. A miniszterelnökség az Aradi Közlöny útján a következőket közli a Nagyszombati Aradra menekültekkel. A honvédelmi minisztérium értesíti azokat, akik fiúknak a nagyszombati hadapródi iskolába állami alapítványi díjmentes helyre leendő felvételét közvetlenül a honvédelmi minisztériumnál benyújtott kérvényben kérelmezték, hogy az említett ingyenes helyekre a következőket jelölték ki a nagyszombati hadapródi iskolába való beosztással; úgy mint: Kovanda Tibor, Veress Mihály, Schuff Frigyes, Schönwetter Henrik, Schnell János, Lakatos János, Sombory András, Boér József, Vitan Zoltán, kaali Nagy László, Bíró János, Stora Oktavian, Hoffmann Hellmuth, Sucia János, Titon Győző, Georgescu Kornél, Kaisz Ernő, Salzer Vilmos, Aroné Adorján, Bajcu Pompilius, Móricz Sándor Récei Sándor, Florián Ovidius, Csegery Dénes, György Adolf, Popovics János, Nicola Traján, Galaczi Sándor, Varga Dániel, Mán Miklós, Szilágyi Sándor, Brantsch János, Nagy Péter Köchner György, Schmidt Elemér, Hasenmayer Oswald, Papp Agoston, Müller József, László Károly, Zikeli Károly és Burgya József. Ezen itt megnevezett ifjak a felvétel vizsga letétele végett szeptember 19-én reggel 8 órakor jelentkezzenek a budapesti cs. és kir. hadapródi iskolában. (II. Hidegkuti-ut 23.) Az itt fel nem sorolt többi pályázó kérelme nem

LEGUJABB.

Megegyezés a kormány és az ellenzék közt. — Ultimátum Görögországnak.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Budapestről táviratozza tudósítónk: Az ellenzék vezérei ma megjelentek Tisza István grófnál és hosszasan tanácskoztak a helyzetéről és átmenetileg megállapodtak a nyugodt parlamenti tárgyalásokban és pedig olyformán, hogy Andrássy Gyula gróf delegációs indítványának tárgyalását a többség megengedi. A vitában az ellenzékiek is részt vesznek, elmondják külügyi kritikájukat, melyeknek azonban nem szabad túlhosszúvá elnyulniok. *A magyar állam érdekeit sértő kérdéseket nem fogják tárgyalni.* Andrássy Gyula gróf a szerdai képviselőházi ülésen megindokolja indítványát. A széles külügyi vita nem jelenti azt, hogy a többség elfogadja az indítványt, csupán alkalmat ad a külpolitikai kérdések megvitatására. A kormány nem tartja időszerűnek a delegáció összehívását, mert nem kíván Ausztria belügyeibe beavatkozni. Az ellenzéki vezérek megegyeztek a miniszterelnökkel, hogy holnap a napirend előtt Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf, Zichy Aladár gróf és Károlyi Mihály gróf a román kérdésben felszólalnak. *Pop C. István román hűség-nyilatkozatot tesz. Ezután Tisza István gróf valamennyi felszólalásra nyomban válaszolni fog, részletes felvilágosításokat adva. Az ülés végén az elnökség meg fogja engedni, hogy*

néhány erdélyi képviselő sürgős interpellációt terjesszen be az erdélyi kérdésben. Az esetleges zárt üléshez kényesebb természetű dolgoknál a többség hozzá fog járulni. A miniszterelnök és az ellenzéki vezérek szerdára még nem állapodtak meg. A kormány ragaszkodik a kényesebb interpellációk törléséhez, de azért a megegyezés esetleg lehetséges lesz. Jelenleg sem az ellenzék, sem a kormány nem tartja kivihetőnek a parlament elnapolását, mert helytelen volna a magyar parlamentet elhallgattatni. A Károlyi párt ma este értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy a kormány, továbbá Burián és Czernin ellen folytatják a harcot. Az értekezleten Batthyányi Tivadar gróf támada Burián István báró külügyminiszter és Forgách külügyi osztályfőnököt. A párt kimondta, hogy a kormánynak az ország létérdeke ellen elkövetett bűneit a parlamentben a legerélyesebben kritizálni fogja és ebben magának szabad kezet biztosít.

Fővárosi tudósítónk éjjel arról értesül, hogy Károlyiék Andrássy híveivel való megállapodásuk folytán a kényesebb interpellációkat törölték.

Lugano. Az entente három napos ultimátumot küldött Görögországnak.

volt figyelembe vehető. Ez utóbbiak, — amennyiben pályázati okmányaik posta útján kézbesíthetők nem volnának — azokat a honvédelmi minisztérium 24. osztályában a hivatalos órák alatt átvehetik.

— **A menekült tanszemélyzet fizetésének folyósítása.** Felhívom a vallás-és közoktatásügyi tárca közvetlen fenhatósága alá tartozó és a környékre menekült tanárokat, tanítókat, óvónőket, tisztviselőket, hogy illetményeik folyósítása iránt hivatalomban (királyi tanfelügyelőség, Arad, kulturpalota) jelentkezni sziveskedjenek. Kehrér Károly kir. tanfelügyelő.

— **Ne adjunk alkoholt a katonáknak.** A katonai parancsnokság részéről panasz merült fel, hogy különösen a vasuti állomás környékén levő italmérési üzletekben a fennálló tilalom dacára a legénységi állományba tartozó katonák részére szeszes italokat szolgáltatnak ki. Miután a magyar királyi belügyminisztériumnak körrendelete értelmében az átutazó, valamint a haretérről visszatérő sebesült, s a legénységi állományba tartozó katonai egyének részére, valamint a katonai szállítmányok továbbításával foglalkozó vasuti személyzet részére akár pénzért, akár ajándékképpen szeszes italokat kiszolgáltatni szigorúan tilos; ismételt figyelemzteti Green Nándor főkapitány az összes vendéglő, koresma és italmérő üzleteltulajdonosait, hogy az előbb felsorolt egyének részére szeszes italt ki ne adjanak, mert üzleteiket a legszigorúbban ellenőriztetni és a tilalom megszegői ellen nemcsak a kihágási eljárást teszi folyamatba, hanem az italmérési engedély haladék nélkül való elvonása iránt a kir. pénzügyigazgatóságához előterjesztést fog tenni.

— **A menekülők ujságja.** Az Aradi Közlöny kiadóhivatala tisztelettel felkéri mindamaz t. előfizetőit, akik a harcterületté vált városokból és községekből menekülve már állandó lakóhelyhez jutottak, hogy sziveskedjenek ezt a kiadóhivatallal tudatni mert azonnal megindítjuk részükre új lakóhelyükre is az Aradi Közlönyt.

— **Új tábori levelezőlapok.** A hadipostazárlat folytán beállott hosszabb szünetelése az összes tábori postaforgalomnak igen nyugtalanítólag hatott úgy a hadbanálló személyekre, mint azok hozzátartozóira. A hadsereg főparancsnokság általánosán nyilvánított óhajnak megfelelően oly módon segített a helyzetet, hogy külön tábori levelezőlapok behozatalát rendelte el. Ezek a tábori levelezőlapok zöld papírból készültek és a hátoldalon magyar, német, cseh, lengyel, szlovén, rutén, olasz, horvát és román nyelven ezt a nyomtatott szöveget tartalmazzák: „Egészséges vagyok és jól megy a dolgom.” A tábori postahivatalok utasítást kaptak, hogy ezeket a zöld tábori levelezőlapokat — feltéve, hogy más írásos közlést nem tartalmaznak — még postazárlatnál is akadálytalanul továbbítsák. Ez alkalommal köztudomásra hozzák, hogy a jövőben a tábori posta közönséges tábori levelezőlapokat zöld vagy hasonlószerű papírból egyáltalán nem fog továbbítani.

— **Halálozás.** Kimpján Péter esziamdi-mester szeptember 3-án, életének 67-ik évében elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Anglia vesztesége augusztusban.** Karlsruheából jelentik: A svájci lapok szerint Anglia, augusztusban 5200 tisztet és 162.620 közembert veszített.

— **A háromszékiek meg a csikiek.** Egy csikmegyei szolgabíró beszélt el az alábbi történetet, amely megható szépségében méltán sorakozik a székeleyekről szóló hőskölteményekhez: A románok betörték a gyimesi havasokon és megkezdődött a Csikországból való menekülés. Az én kocsim Háromszék felé tartott és amint ügetünk a poros országúton, az egyik kanyarulatnál egy csapat ember jön velünk szembe. Öreg és fiatal székeleyek voltak, vagy háromszázan. Volt közöttük hatvanéves ember és tizenhat éves gyerek és a vállán mindegyiknek kiegyenesített kasza, fejsze, egyiknél-másiknál valami régi puská. Úgy nézett ki ez a csapat, mint Orlaynak egy régi képe, amely a szabadságharc felkelőit ábrázolja. Megállítottam a kocsimat és a székeleyek elé álltam.

Ne menjenek arra emberek — mondtam — jönnek a románok, mi is Csikból menekülünk.

Egy őszhajú székeley állott ki a sorból:

Mi pedig éppen azért megvünk, tekintetes uram, hogy segítsünk a csikiaknak, mert ők is segítettek Háromszéknek negyvennyolcban. Mi most vissza fizetjük a tartozást.

Hosszu ideig beszéltem a lélkükre, megmagyaráztam nekik, hogy most nem úgy van, mint régen, most nem lehet virtussal esatát nyerni, s most nem elég fegyver a kasza. Minden szó hatás nélkül maradt. A székeleyek nem tágitottak, illedelmesen köszöntek és elindultak Csikországra fel, visszafizetni a tartozást.

— **Hadjótörkönség.** Mairovitz Adolf dr. a vármegyei rokkant alapra szeptember havi adományaként 200 koronát küldött Baross Ferenc dr. főispánhoz.

— **Halálozás.** Hartung Béla (orosz fogságban) és neje szül. Gottlieb Józsa leánykájuk Klárka 19 hónapos korában rövid de súlyos szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése szeptember hó 5-én, kedden délután 3 órakor lesz a Boczkó-utca 40. számú gyászházból.

— **Felvilágosítás Lejtényi István hadnagyról.** Fehér Miklós, Gróf Leitnigen-utca 12. szám alatti vendéglős ma orosz fogságban levő barátjától, Altmann Bajostól levelet kapott, melyben őt értesíti, hogy vele együtt van fogságban Lejtényi István hadnagy, egy Leitner nevű aradi urnak a fia. Fehér Miklós vendéglős, mivel a nevezett urat nem ismeri, ezután szólítja fel, ha fiáról bővebben akar kérdezősködni, keresse őt fel.

— **A kereseti adó.** Budapestről táviratozza tudósítónk: A munkapárt ma este Kluyen Hederváry elnökletével ülést tartott, melyen a kereseti adójavaslatot vitatták meg. A javaslathoz Teleszky János pénzügyminiszteren kívül számosan hozzászóltak és elfogadták azt.

— **Antikvár könyvek Kerpelnél.** 35-47

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Rendelet a belföldi ellenséges vagyon felügyeletéről.** A hivatalos lap szerint a hatóság esetről-esetre kötelezheti az ellenséges államoknak nálunk levő vállalatait, itt lakó polgárait, (vagy pedig megbizottait) mindennemű vagyonuk, vagy tartozásuk bejelentésére. Az olyan vállalatokat, amelyek ellenséges országok vállalatainak fiókjai, és hozadékuk a külföldet illeti, megtorlás gyanánt felügyelet alá helyezhetők. A felügyelőbiztos jogosítva van, az alája rendelt vállalat levelezésének átvételére, a cégvezetői jogosultság megszüntetésére, a könyvek, pénztár és értékpapíralomány megvizsgálására. A gondnoki felügyelet alá helyezett vállalat üzemi fölöslegét a postatakarékban, vagy a Magyar és Osztrák Bank vagy más belföldi pénzügyintézetnél kell letétbe helyezni.

— **A szénellátás biztosítása.** Ama tárgyalások nyomán, amelyeket két héttel ezelőtt a két kormány és a két főváros szakembereinek részvételével Bécsben tartottak, rendelet jelent meg a hivatalos lapban, amely a szénellátás szabályozását készíti elő. A rendelet minden olyan szén-, brikett- és kokszmennyiség bejelentését (a faszén kivételével) kötelezővé teszi, amely a 100 méterháztól megha-

ECETSAV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládanként, próba üveg 580 grammos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 4597

ladja, bárkinnek a tulajdonában legyen is. Aki saját üzemében állít elő szenet, brikettet, vagy fűtőkokszot, az köteles minden hónap 8-ik napjáig bejelenteni a folyó hónap előrelátható termelését és az előző hónap termelését is. A legelső bejelentésnek a szeptember 5-iki állapot alapulvételével szeptember 12-ikéig kell megtörténni. A bejelentést egyelőre, míg a Szénközéppont meg nem alakul, közvetlenül a Középponti Statisztikai Hivatalhoz (Budapest, II. Heltay Ferenc-utca 517.) Horvátországban pedig a bányához kell intézni. Bejelentőlapok a közgazdasági hatóságainál ingyen kaphatók. A bejelentésre természetesen nemcsak a bányák, a termelők és a nagyfogyasztók, hanem a kereskedelmi és szállító cégek is kötelezve vannak. A közúti jellegű vasutak kivételével a közforgalmi vasutak nem kötelesek az üzemük és személyzetük részére főlhalmozott készletek bejelentésére. A ki a fenti rendeletet meg nem tartja, kihágás címén hat hónapra, vagy kétezer koronára büntethető, a kihágás tárgyát tevő készlet pedig a rokkantak javára kobozható el.

A menekült kereskedelmi, ipari és gyári alkalmazottak elhelyezése. Az aradi kereskedelmi és iparkamara értesíti az Erdélyből menekült kereskedelmi, ipari és gyári szakalkalmazottakat és hivatalnokokat, hogy amennyiben megfelelő munkához akarnak jutni, jelentsek be eme szándékukat lakcímük és eddigi munkásságukat igazoló adataikkal együtt. A kamara a lehetőséghez képest el fogja őket helyezni. A kamara elnöksége az aradi és környékbeli kereskedelmi, ipari és gyári vállalatokat viszont arra kéri, hogy amennyiben munkaerőre van szükségük, a pontos adatokkal együtt jelentsek ezt be a kamara irodájában a hivatalos órák alatt. A kamara felhívja még a brassói kereskedelmi és iparkamara területéről Aradra menekült önálló cégek figyelmét arra is, hogy készséggel ad felvilágosítást és utbagyozást, ha hozzá fordulnak. Tájékoztatásul közöljük még, hogy a kamara irodahelyisége Apponyi Albert-körút 11. szám alatt van és délután 2-ig tart a hivatalos órája.

A hadsereg szén- és szalmaszükséglete. Varjassy Lajos polgármester a következőket teszi közzé: A m. kir. földmiváltsági miniszterium 67.600—1916. évi. számú körrendelete folytán a hadsereg szén- és szalmaszükségletének biztosítása érdekében felhívom Arad város gazdálkodó közönségét, hogy a tulajdonukban lévő és saját házi és gazdasági szükségletüket meghaladó mennyiségű szénát és őszi, valamint tavaszi szalmát a hadvezetőség részére önkéntes eladásra hivatalomban annál inkább jelentsek be, mert amennyiben ezúton kellő mennyiségű szén- és szalma a hadvezetőség részére önkéntesen felajánlva nem lesz, ezen termények alacsony árakon requiráltatni fognak. — Megjegyzem még, hogy a kapitányi és gáji alkapitányi hivatalokat egyidejűleg utasítottam arra, miszerint a gazdaközönséget ellenőrizték, hogy feles szén- és szalmakészleteiket bejelentették-e. Önkéntes ajánlatok Arad sz. kir. város polgármesteri hivatalban teendők meg.

Új könyvek.

A Nyugat szépirodalmi folyóirat szeptember 1-i száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Szomoró Dezső: Az élet diadala (Novella). Havas Gyula: Kiáltás a hegyen (Vers). Tersánszky Józsi Jenő: Viszontlátásra Drága (Regény III. Befejezés). Ambrus Zoltán: Háborús jegyzetek. Babits Mihály: Ma, holnap és irodalom. Szabó Dezső: A Gólem (Novella). Ady Endre: Tegnapba élni belé (Vers). Figyelő és Disputa rovatok. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., egyes szám ára 1 kor. 40 fillér. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget.)

Ozv. Kimpján Péterné szül. Klács Lenka mint hitves a maga, úgy az alólítottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelent a felejthetetlen jó férj, szerető édesapja, após, nagypapa, testvér, sógor, nagybácsi, unokatestvér, rokon és jóbarát

Kimpján Péter

esizmadia mester

f. évi szeptember hó 3-án este 7 órakor, életének 67-ik s boldog házasságuk 39-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 5-én d. u. 5 órakor fognak a Bercsenyi Miklós-utca 24. sz. gyászházból, a gör. keleti román egyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Aldás és béke poraira!

Arad, 1916. szeptember hó 3.

Kimpján Pál, Kimpján János, Vörös Józsefné szül. Kimpján Katalin, Klökner Jakabné szül. Kimpján Mariska, gyermekei: Vörös József, Klökner Jakab, vejei: Kimpján Jánosné szül. Jung Olga, menyő. Kimpján György, Klökner Károli, Vörös József, Klökner Mancika, unokái: Kimpján Pál, Farkas Pálné szül. Kimpján Katalin, testvérei: Ozv. Hegedűs Mihályné szül. Klács Danicza, Farkas Pál, Klács Mihály, sógorai és sógoróné: Kimpján György és neje, Farkas György és neje, Farkas Péter és neje, Hegedűs Mihály és neje, Dugács Aladárné szül. Hegedűs Katalin, nagybácsik és nagynénik. 13

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Bjteli szolgálata: 738.

Nyomatványok

olajos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bőve a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, szonigító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a moét nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor „ „ „ 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Aja használati utasítással 1 KORONA.

Gyöngyfehér fogakat nyertünk a**Doré fogpaszta**

használatával. Nem habzik! A szájtárgyat desztilláltvízzel, utána igen kellemes. Ára egy porcelán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeháza mellett.)

Rum-likőr
essentiák és kompozíciók
Kocsikenőcs,
Svédgyufa
Pótkávékban
állandó raktár

Szemző Armin
áruügynökségénél, Arad. 502
interurbán telefon 592. szám

Borprések
Szőllőzuzók
Borszivattyúk
Gummitömítők és
Pincegazdasági
eszközök kaphatók
Burza Testvérek
Aradon, Boros Béni-tér 1. szám

Zongora javítások

és hangolások
ugy helyben, mint
vidéken pontosan
eszközöltetnek.

Ehrbar Henrik
zongorahangoló
Arad, Batthyányi-u. 26.
Városi zeneiskola.

A főtér legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú
házban egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

Kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-
hivatalában, József főherceg-ut 22.

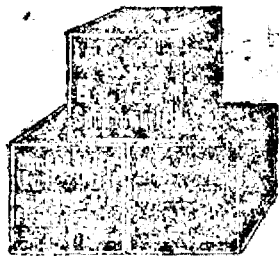
Olcsó kávé!

Beck-féle Fiumei családi pörkölt
kávé előrendű keverék ki-
tűnő zamatu és tápduc

kilója K. 8.60
1/2, 1 és 5 kilós piombalt dobo-
zokban, 5 kilós postacsomagban
bérmentve. A pörköléshez
használt kávé tisztaságaért kezes-
kedünk.

Pótkávé Beck Testvérek-féle
gyártmány, tiszta katáng és fü-
géből előállítva 1/2, 1/4 lédikákba

Husleveskocka
ala Maggl.

Legjobb készítmény zománczott
bádogdobozokban (100, 250, 500
és 1000 db) 1000 darabonként
K. 50.— bérmentve 50% enged-
mény árban küld utánvét mellett

Beck Testvérek

Export-Import Arad, Teleky-u. 15. sz.
Raktár: Teleky-utca (szaját ház.)
4106

küldik, hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjed-
hető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ez a rendelet 1916. évi július 28. napján lépett életbe és a ma-
gyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Arad, 1916. augusztus 2.

Varjassy Lajos, polgármester.

Árverési hirdetés.

Az Ujvarsánd község határában fekvő „Sir-
halom” nevű pusztai bérleten folyó hó 6-án
szerdán délelőtt 8 órakor önkéntes
árverés tartatik. Utolsó állomás Óvarsánd,
ahonnau az ut félóra gyalog.

Eladásra kerülnek: jármos ökrök, tinók, te-
henek, továbbá gazdasági felszerelés is. Mind-
ezek a legtöbbet ígérőnek azonnal átadatnak
készpénzfizetés mellett.

4723

FOG. MOHR JEANNETTA
vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Béce-
ben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesitem a n.
é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-k em.**
egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet**
nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem bete-
geimet, oghuzás teljes érzéstelenítéssel (lagyasztás után.) Aranyhidak, arany-
koronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szápadlás nélkül és légkamrával.
Arany, ezüst, amalgám, porcelán és cement tömések (plombák), marsekelt díj-
szabás mellett készítettnek. Becses pártfogását kérve tisztelettel **Mohr**
Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. a. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig.
Videkiek 24 órán belül kielégítettnek.
1271

Kefegyár Aradon!

Ugy a helybeli mint a vidéki n. é. közönség szives tuda-
mására adom, hogy **Aradon, a Deák Ferenc-utca 32.**
szám alatt levő házban teljesen modernül berendezett

kefegyárat

létesítettem. Főtörekvésem mindenkor az leend, hogy nagy-
becsű megbízóim meglegedését kiérdemeljem.
Szives pártfogást kér

Maar Sándor,

kefegyára Arad, Deák Ferenc-utca 32. sz. Telefon #20.

Értesítés!

Az „**IBOLYA DORÉ**”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban ke-
rülnek forgalomba: Ibolya Doré-erém egy tégely K 150,
Ibolya Doré-szappan 1 darab K 150, Ibolya Doré-tej 1 üveg
150, Ibolya Doré-hölgypor 1 doboz K 150.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely hajjal
vagy bajuszt a legszebb állandó
Hajfestő fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „**Melogen**”. Ára 240 korona.

Szőrvesztő-Depilor. E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalommal
szőreit aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utastásnál 1 korona.

A fenti szerek kap- **Hajós Arpád**
zatók a készítőnél

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkezdés szánt.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a nyers szilváért követelhető legmagasabb
ár a m. kir. miniszterium 2450—1916. sz. rendelete szerint a követ-
kező:

1. §. A nyers szilváért követelhető legmagasabb ár a termelő-
től történő nagybani vásárlásnál métermázsánként (100 kg.) tiszta
súlyra a következő: a) őszi szilváért 20 kor., b) nyári szilváé 12 kor.
Ezen árak a csamegefajtájú szilvákra, amelyek azonban szeszifőzésre
és szilvaiz készítésre nem fordíthatók — nem vonatkoznak.

A szilvakészítményekért követelhető legmagasabb ár nagybani
vásárláskor métermázsánként 100 (Egyszász) kg. tiszta súlyra: a) aszalt
szilváért a készítőtől való nagybani vásárláskor: 1. 100—105. dbos
minőségért 100 korona. 2. 115—130. dbos 97 korona. 3. 180-on felül
94 kor. b) szilvaizért a készítőtől való nagybani vásárláskor 120 kor.

Ha a szilva, aszalt szilva, vagy szilvaiz árusítása közvetlen fogyasztás
céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereske-
desben) történik, az eladó csak olyan árakat számíthat, amelyek a meg-
állapított legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak.

Az az ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4207—
1915. M. E. sz. a. kelt rendelet (L. a Budapesti Közlönynek 1915. évi
november hó 25. napján megjelent 278. számában) 16 §-a értelmében
kell büntetni.

A szilvacefréért követelhető legmagasabb ár hektoliterenkint: a)
nyári szilvából készült 3—4% szesztartalmu cefré 18 korona. b) őszi
szilvából készült 5% vagy ennél magasabb szesztartalmu cefré 18
korona. 8% szesztartalmu alóli cefre adásvétel tárgyát nem képez-
heti.

A jelen rendeletben megállapított legmagasabb árakat, amelyek
magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítási költségeit is,
csomagolás nélkül készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell
értetni.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1916. évi
július hó 28. napján lépnek életbe.

Aki a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért a legmagasabb árakra
vonatkozó rendelkezéseket bármely módon kijáratja vagy annak közremű-

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.
Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.
A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.
A hirdetések délután 1/2 óráig vételnek fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Földbirtokos”
Jellegre levél ment, kérem átvenni. 4718

„Aki mer az nyer”
Jellegre levél van a kiadóban. 4729

Oktatás.

Nyelvendők gimnáziuma
uri családnál instruktornak ajánlkozók. Cím a kiadóhivatalban. 4732

Elitálás.

Egy kisebb fiú vagy leányka teljes ellátással felvétetik. József főherceg út 6. 4715

Intelligens urak

kosztot kaphatnak. Weitzer János-utca 17. sz., I. e. 4728

Uri családoknál

4 intelligens személy, kosztot kaphat. Cím a kiadóban. 4731

Menekülő családok

uri ellátásban részesülhetnek. Cím a kiadóhivatalban. 4674

Alkalmazást keres.

Menekült
brassói urleány alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4740

Deutsches Fräulein

sucht Stelle zu Kinder. Adresse in der Administration. 4717

Mereskedelmi tanfolyamot

végzett, stenografálni és géptírn tudó leány, megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4724

Hunyadmegyéből

családjával ide menekült terménykereskedő, bármilyen foglalkozást a legzserényebb igényekkel köszönettel vállal. Cím a kiadóban. 4737

16 éves leány

két polgáriai, gyermekek mellé ajánlkozik. A házimunkában is segítkezne. Salacz-utca 5/a. 4739

Könyvelő,

magyar-német levelező, foglalkozást keres az esti órákra. Megkeresések „Gyakorlott” jellegre a kiadóba kéreknek. 4667

Alkalmazást nyer.

Deutsches Fräulein

welche im häuslichen mithilft und nähen kann, wird zu einen 4 Jährigen und einen 14 Monat alten Kinde per 15-ten September gesucht. Képes József Apothekar, Marosborsa. 4722

Azonnal felvétetik

4 éves fiúcska mellé egy bejáró, németül beszélő kisasszony. Zrínyi-u. 4/a, I. emelet. 4780

Irodai alkalmazást

nyerhet egy 4 polgári végzett fiatal ember. Ajánlatok „Szorgalmas” jellegre a kiadóhivatalba kéreknek. 4721

Gasztersenye

bunokok köztársasági háztartásba, egyedülálló, lehetőleg nyugdíjas övgyászsenyit, aki nyugodt otthonot találhat nátnak. Jóllelt. szerezényű nők irjanak „Családtag” jellegre a kiadóhivatalba. 4719

Szeptatós dadát

keresek azonnali, de legkésőbb szeptember 15-iki belépésre. Cím a kiadóban. 4716

Jóerkölcsű

fiatal leány uri háshoz fölvetetik. Ösv. Schwarz Simonné, színház-épület, I. e. 4734

Bescheidenes deutsches Fräulein wird zu zwei grösseren Mädchen für sofort gesucht. Solche die im Nähen bewandert sind werden bevorzugt, gute Behandlung zugesichert. Anträge erbeten unter „Nett und bescheiden” an die Adm. dieses Blattes. 4738

Azonnal alkalmazást

nyer, egy ügyes, tisztességes bejáró. Roth utóda, Bövös-u. 3. 4736

Keresek

azonnal belépésre, hadmentes fiatal vevykereskedő segédet, isr. vallást, ki a román nyelvet is bírja. Weiss Ignác és Fia, Háromalmás, u. p. Alcsil. 4648

Könyvelőt

évi gyakorlattal, férfit vagy nőt, keresek. Ajánlatok „Mögbiható” jellegre a kiadóhivatalba intésendők. 4681

Nyelvendők-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Modern berendezésű

előszoba, egy szobából álló butorozott lakás, fürdőszobával, a belváros területén, a várhoz közel, keresetik. Ajánlatok a Fehér Kereszt szálloda irodájába intésendők. 4662

Kiadó lakás.

Moderna

3 szobás lakás, fürdőszobával, novemberre, esetleg azonnal kiadó. Kassa-utca 6-7. sz. 4726

Fiórián u. 11. számú

hátszobán emelődű erkélyes 3 szoba, elő- és fürdőszobából álló modern lakás, november 1-re kiadó. Bővebbet ugyanott. 4735

Azonnal kiadó

Petőfi-utca 10 számú (a színház, gimnázium, városhaza közelében) teljesen modern hátszobán egy utcai 4 szobás, továbbá egy udvari 3 szobás lakás, mindkettő felszerelve a legkényelmesebb mellékkeliségekkel. Bővebbet a házfőnököknél. 844

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Vétel és eladás.

Jókarban levő gramophon

művészlemezekkel eladó. Uránia-mozgó, Mezőhegyes. 4720

A munkorúai is edesebb,

tisztán kezelt, kitűnő lú málnalekvár kisinyben és nagyban igen olcsón kapható a Csokoládé-kiállásnál, Forray-utca 2. sz. 4689

Vessék

a legmarasabb árban uraktól levetett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignác, Szt. Pál-u. 12. 4729

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön. és részletfizetésre szállított Garai Károly bei. cég autorizálásában Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

„Koc”

cipőfeszítő ismét kapható. Cipőfőnökök, Andrássy-ut 22. Telefon 10-44. 3427

Baromszívós ellen

biztos szor egyedül kapható Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-téri kórházzal szemben. Üvegje 1 kor. 80 fillér, nagy üveg 8 kor. 272

Egy alig használt egyenáramú

24 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Tej

45-50 liter napizékséget fedezésére kerestetik. Aradi tanítókonviktus, Gróf Apponyi-ut 18/a. 4608

National register kassza,

maiknem ut, eladó. Megtekinthető Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-tér. 4638

Szántógépet

2 mozdonyal 10-16 lóerőset, esetleg egy erős magánjáró garnitúrát, az ár megjelölésével keresek. Cím a kiadóban. 4646

Tábori dobozok,

leveles-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsiben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 6:1

Ingatlan.

473 magyar hold

prima szántóföld bérbeadó Arad közvetlen közelében. Felvilágosításokat kaphatni Arad, Ferényi-u. 2. 4725

Eladó

a Belvárosban, Berceányi Miklós-utca 22. számú szép sarok telek, 81 néter utcai fronttal. Cím a kiadóhivatalban. 4690

Üzletek.

Andrássy-tér 8.

szánu hátszobán egy kisebb üzlethelyiség azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában; József főherceg-ut 22. szám.

Gyógyaszat.

Hehs Vasas oltatóra.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratán vértképző és vérjavító biztos óvszer málárius fertőzések és minden fertőzőből eredő meg-betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2-68 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Külföldi.

Athmatikus beteg kerí a vixoi Inhalatív tulajdonosait, kik még rendelkeznek vixoi gyógyszer felött fizetés ellenében neki egy bizonyos mennyiséget átengedni sziveskedjenek. Hálas köszönet előre. Cím a kiadóban. 4727

Összes írógépek

felszerelési raktára és javító-műhelye Salacz-utca 3. Telefon 11-41. Írógépek-üzlet. 4701

Szőrmék,

ruhaneműek, szőnyegek megóvására ajánlunk melykeveréket 40 és 60 filleres csomagokban. Legfinomabb resubimált Naftalin kilóként 1 kor. 30 fillér. Rovarpör szőrő dobozban 20, bádogdobozban 30 és 60, üvegben 30 és 60 fillér. Patschuli levelet kilóként 3-50 K. Földes gyógyszerár, Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszerár, Batthyányi-utca. 12

A drága vanilliat

teljesen pótolja a pompás zamata Vanillion, egy zacskó ára 10 fillér. Cukraszoknak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

7849-1916. pm.

Hirdetmény.

Az 1916. évi érvényes legtöbb adót fizető névjegyzékét az 1886. évi XXI. t.-c. 25. §-a értelmében I. évi szeptember hó 8-ig terjedő időre a városháza I. emeletén lévő hivatalos helyiségben közszemlére kiteszem azzal, hogy abba bárki betekinthet s ellene a közszemlére kitével ideje alatt állandó bíráló választmányhoz címezve hivatalomban benyújtandó írásbeli felelőzést elhet.

Arad, 1916. augusztus 31.

Varjassy, polgármester.

Oktatás a svéd tornaszatban.

Buzogány emelés, kecses gimnasztika, valamint gyógygimnasztika. Gyakorlatok mutatkozó betegségeknek, továbbá általános gyengeségnek, vérszegénység, idegesség, szívhaj, hátgerinc görbességeknek Skoivve kövérségnek stb. oktatást nyújt gyermekeknek és felnőtteknek

Neugeboren Erna

kisasszony, tornatanító. Képesítését nyerte Berlinben. Előjegyzéseket elfogad szíveségből e nap kiadóhivatala. 4738

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vász, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Gepolajok,

Gépfaggyú,

Kocsikenőcs,

Kőolaj,

Szappan,

Gyertya,

Gyufa,

Keményítő,

Raffia

állandó nagy raktár.

Hubert József

Arad, Szabadság-tér.
Telefon 262. sz. 3022

Burgonya nagy kivitelei üzlet Aradon!

Felhívom a burgonyakereskedő urakat, Vörös Kereszt kórházakat, katpnai élelmiszeri raktárakat, hogy waggontételeket és kisinyben jó, egészséges

új rózsaburgonya

most érkezett, métermársánként 28 koronáért, waggonszámra 100 métermarsza 2.400 koronáért náiam naponta kapható. Továbbá ha

zöldfőzeléket,

gyümölcsöt

óhajtának venni, forduljanak bizalommal hozzám.

Egyben felhívom a n. 6. közönség figyelmét gazdasági és gyümölcsösösaimra, melyeket a legolcsóbb napi áron adok el. — Zöldfőzeléket és gyümölcsöt legmagasabb áron vásárlók. Minden csütörtökön és pénteken friss hal. Vidéki megbízások legpontosabban eszközöltetnek.

Luttwak József

Asztalos Sándor-u. 8. 871